

Πλωμαρίτικη

ΠΑΡΟΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΙΛΙΟΝ
Αριθμός Δέματος
109

ΚΩΔΙΚΟΣ: 011566

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΟΓΓΡΑΦΙΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

ΖΗΝΩΝΟΣ 29-31, Τ.Κ. 10437 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. FAX: 210 5233735 - www.plomario.gr

ΑΝΤΙΝΑ

Πλωμάρι 1912 - 2012 100 Χρόνια Ελευθερίας

ΠΛΩΤ. Λυκ. Τσουκαλάς, Κυβερνήτης του Α/Π ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΠΛΩΜΑΡΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ 'ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ'

ΕΤΟΣ 36ο - ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 239

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2013

Πλωμαρίτικοι ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

Τρίμηνη περιοδική έκδοση

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΛΩΜΑΡΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ «ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ»

Ζήνωνος 29-31 Αθήνα • Τ. Κ. 10437 • Τηλ.-Fax: 210 5233735

Εκδότης-Διευθυντής: Στρατής Ψαρράς, Πρόεδρος Δ.Σ. Τηλ: 6976385871

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στρατής Ψαρράς, Μαρία Κανελλοπούλου, Αμφιρίτη Καζάζη-Καπερώνη

Επιμέλεια Ύλης

Στρατής Ψαρράς, Αμφιρίτη Καζάζη-Καπερώνη

Συνεργάτες

π. Ευστράτιος Μανωλέλλης, Αντώνης Ανδριώτης, Αμφιρίτη Καζάζη-Καπερώνη

Ε. Καλδής, Κλεάνθη, Νίκος Λαγουμίδης.

- Τα κείμενα απηχούν τις θέσεις των συντακτών και όχι του Συλλόγου.
- Ανυπόγραφα κείμενα δε δημοσιεύονται.
- Κείμενα και φωτογραφίες που στέλνονται προς δημοσίευση δεν επιστρέφονται.
- Το εξώφυλλο φιλοτεχνήθηκε από το συγχωριανό μας γραφίστα Γιώργο Νικ. Μουτζούρη.

Περιεχόμενα

• Διοικητικός Απολογισμός 2012.....σελ. 4-5	
• Οικονομικός Απολογισμός έτους 2012	5
• Οικονομικός προϋπολογισμός έτους 2013	6
• Έκθεση οικονομικού ελέγχου στα οικονομικά του Συνδέσμου Πλωμαριτών Αττικής "Βενιαμίν ο Λέσβιος"	6-7
• Πλωμάρι: Πρώτο το 1912-εγκαταλειμμένο του 2012!	7-14
• Ο Παύλος Κουντουριώτης και τα λεσβιακά απελευθερωτικά κομιάτα Νέα Πλωμαρίτη μαρτυρία.....	14-18
• Το Πλωμάρι και το Αστυνομικό Τμήμα Πλωμαρίου	19-20
• Επιστροφή στην Αμαξο	20-22
• Πλωμάρι και Πλωμαρίτες του χθές, μέσα από τον ποιητικό λόγο του Στρατή Μαλλιάρου	22-23
• Διορθώσεις-Προσθήκες	23
• Κοινωνικά	24-26
• Προσφορές στη μνήμη	26-27
• Συνδρομές	27

Οι "Πλωμαρίτικοι ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ"
στηρίζονται σε εμένα.
Θα καταθέτω την συνδρομή μου
στο λογαριασμό ΕΤΕ
080/296044-39

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση - εκτύπωση
- επιμέλεια - διεκπεραίωση έκδοσης
Εκδόσεις Γραφικές Τέχνες
Καρπούζη
Καρπούζη Αριστέα & Υιοί Ο.Ε.
Θεοδοσίου 23 Ίλιον Τ.Κ. 13121
Τηλ-Fax: 210 2619003 - 210 2619696
e-mail: karpouzi@otenet.gr

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΕΣ ΕΥΧΕΣ

Το Δ.Σ., η Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού
και οι συνεργάτες του
εύχονται

σ' όλους τους Πλωμαρίτες, σ' όλες τις Πλωμαρίτισσες
στα μέλη, τους φίλους και τις φίλες μας
καλή και χαρούμενη χρονιά.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Στην Αθήνα σήμερα **20 Ιανουαρίου 2013**, ημέρα Κυριακή και ώρα 12:00, στην αίθουσά μας επί της οδού Ζήνωνος 29-31, συνήλθαν τα μέλη στην ετήσια τακτική Γενική Συνέλευσή μας ύστερα από πρόσκληση του Δ.Σ. με θέματα ημερήσιας διάταξης:

1. Οικονομικός και Διοικητικός Απολογισμός.
2. Οικονομικός προϋπολογισμός και προγραμματισμός.
3. Ανακοινώσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.

Στην αρχή της συνεδρίασης και αφού διαπιστώθηκε απαρτία με παρόντα 78 μέλη έγινε εκλογή Προέδρου Γενικής Συνέλευσης. Πρόεδρος εκλέχθηκε ο κ. **Παρσκευάς Σαμαράς**, Γραμματέας ο κ. **Νίκος Μουτζούρης** και μέλος ο κ. **Νικόλαος Λάζος**.

1) Θέμα πρώτο: Οικονομικός απολογισμός.

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου κ. **Ευστράτιος Ψαρράς** ανέγνωσε εν συντομία τον απολογισμό του Διοικητικού Συμβου-

λίου για το οικονομικό έτος 2012.

2) Θέμα δεύτερο: Οικονομικός προϋπολογισμός 2013.

Ο Πρόεδρος ανακοίνωσε εν συντομία τον προϋπολογισμό έτους 2013.

3) Θέμα τρίτο: Έγιναν ανακοινώσεις σχετικά με τις επόμενες εκδηλώσεις του Συνδέσμου και στη συνέχεια ακολούθησε το έθιμο του **“Ποδαρικού”** σύμφωνα με τα **“Πλωμαρίτικα έθιμα”** από την κ. **Χριστίνα Σπήλιου**.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος του Συνδέσμου έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα, που μοιράσθηκε στους παριστάμενους.

Μετά το τέλος των εκδηλώσεων, αφού το σώμα ενέκρινε ομόφωνα τόσο τον απολογισμό όσο και τον προϋπολογισμό του Συνδέσμου, μετά τις καθιερωμένες ευχές αποφασίσθηκε κλείσιμο της Συνέλευσης και τα μέλη υπογράφουν όπως επιβάλλεται.

Ο Πρόεδρος
Ο Γραμματέας
Το Μέλος

Επισκεφθείτε μας για να ενημερώνεστε για το Πλωμάρι και για μας
www.plomarion.com & www.plomaricity.gr

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2012

Συμπολίτισσες/τες, φίλες/οι.

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου μας σας εύχεται χρόνια πολλά και καλά, καλή χρονιά με υγεία κι ευτυχία για όλους σας και τις οικογένειές σας.

Η χρονιά του 2012 ήταν δύσκολη. Παρά τούτο τα μέλη μας και οι φίλοι, εσείς, σταθήκατε κοντά μας. Είχαμε μάλιστα και εγγραφή νέων μελών. Έτσι η οικονομική στήριξη και ενίσχυσή μας υπήρξε μέτρια ικανοποιητική, αφού δεν έχουμε, όπως παλιά, κρατική ή απ' αλλού οικονομική βοήθεια. Πολλοί συμπατριώτες μας, στην Αττική, στο Πλωμάρι και στο εξωτερικό, αν και παίρνουν το περιοδικό, δεν ανταποκρίνονται στην πρόσκλησή μας να βοηθήσουν οικονομικά, ώστε να συνεχίσουμε να το εκδίδουμε. Κι ακόμα οι περισσότεροι Πλωμαρίτες της Αττικής δεν έχουν ανταποκριθεί προς το παρόν στην έκκληση να πλαισιώσουν το Σύνδεσμό μας. Το ίδιο συμβαίνει και με τη νεολαία μας. Είναι όμως ευτυχές γεγονός το ότι το περιοδικό μας απέκτησε καινούριους φίλους, οι οποίοι μας το ζήτησαν και το στέλνουμε, καθώς και συνεργάτες, που με τα πονήματά τους εμπλουτίζουν την ύλη του, γι' αυτό και τους ευχαριστούμε.

Δεν παραλείπουμε να ευχαριστήσουμε επίσης και τους από τα παλιά συνεργάτες, όπως τον **πατέρα Στρατή Μανωλέλλη**, τη **Ρίτα Καζάζη-Καπερώνη**, τον **Αντώνη Ανδριώτη**, την **Ανθή Καρατζά**, τον **Ε. Καλδή** και το **Νίκο Λαγουμίδα**.

Γι' ακόμα μια φορά ευχαριστούμε την **Ποτοποιία Βαρβαγιάννη**, που πάντα μας προσφέρει το ούζο της και με την εκπρόσωπό της στην Αττική **Ρηνούλα Φρυδά**, κόρη της **Βάγιας Βαρβαγιάννη** και του **Γιώτη Φρυδά**, είναι παρούσα και συμμετέχει στις εκδηλώσεις μας.

Ευχαριστούμε επίσης το **Γιώργο Μουτζούρη του Νίκου**, γιατί επιμελείται του εξωφύλλου του περιοδικού μας και μάλιστα αφιλοκερδώς, καθώς και το **Γιάννη Μαλή**, για τη μουσική επένδυση των εκδηλώσεών μας,

που επίσης αφιλοκερδώς κάθε φορά προσφέρεται.

Οι εκδηλώσεις που έγιναν ήταν αρκετές:

— Στις **22 Ιανουαρίου** είχαμε την **εκλογολογιστική Γενική Συνέλευση**. Πριν αρχίσουν οι εργασίες της η **Χριστίνα Σπήλιου** και ο **Τάκης Ψαρράς** έκαναν το ποδαρικό. Ακολούθησε η κοπή της βασιλόπιτας και μετά οι αρχαιρεσίες.

— Στις **19 Φεβρουαρίου** συγκεντρωθήκαμε εδώ για την **ουζομάζωξη**, που έγινε και **αποκριάτικη εκδήλωση**. Χορέψαμε, ήπιαμε το ούζο μας με ωραίους μεζέδες και είπαμε ξανά το **έρι πάλε**, με τη μουσική επένδυση του **Γιάννη Μαλή**. Η αίθουσά μας ήταν γεμάτη από σας.

— Στις **30 Μαρτίου** πήγαμε στο **Μοναστήρι του Οσίου Εφραίμ**, στη **Ν. Μάκρη** και παρακολουθήσαμε την Ακολουθία του Ακάθιστου Ύμνου. Μετά ως γνήσιοι Πλωμαρίτες θέλαμε και το ουζάκι μας. Μια παραθαλάσσια ταβέρνα στη Ραφήνα έγινε το στέκι μας.

— Στις **24 Ιουνίου** ανοίξαμε τον **Κλείδωνα στη Νεράντζα της Κορινθίας** και πιστοί στα έθιμά μας συνεχίσαμε, όπως και κάθε χρόνο, την αναβίωση του **αίστρου-μπουγιάιστρου**. Θα είδατε ασφαλώς στο περιοδικό μας τις φωτογραφίες.

— Στις **23 Αυγούστου**, στα εννιάμερα, συνδιοργανώσαμε με το Δήμο Λέσβου, στο Μεγαλοχώρι, τα **Βενιαμίνεια** και βραβεύσαμε τη μαθήτριά **Ράνια Βουλαλά**.

— Την **1η Οκτωβρίου**, στην αίθουσα της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, Γενναδίου 8, για την προβολή του Πλωμαριού μας, πραγματοποιήθηκε η **παρουσίαση του φωτογραφικού Λευκώματος και του οδηγού πεζοδρομικών διαδρομών**. Είχε μεγάλη επιτυχία η εκδήλωση αυτή, για την οποία πολλά έχουν γραφεί στο περιοδικό μας Ιουλίου - Αυγούστου - Σεπτεμβρίου, τεύχος 237. Δεν υπήρξε όμως μεγάλη συμμετοχή από τα μέλη μας.

— Στις **2 Δεκεμβρίου** συμμετείχαμε στις εκδηλώσεις για τα **100 χρόνια από την απελευθέρωση του νησιού μας, 1912-2012**, που έγιναν στην αίθουσα της παλιάς Βουλής και μετά ακολούθησε η κατάθεση στεφανιών στον Άγνωστο Στρατιώτη.

— Στις **9 Δεκεμβρίου** γιορτάσαμε τον πολιούχο μας **Άγιο Νικόλαο**, με αρτοκλασία στο Ναό του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης και με δεξίωση στην αίθυσά μας.

Εκδρομές ανά την Ελλάδα και στο εξωτερικό δεν πραγματοποιήθηκαν, γιατί η οικονομική συγκυρία δεν το επέτρεψε. Ας ελπίσουμε κάτι να γίνει το 2013, με τη συμμετοχή όλων σας, καθώς και άλλων συγχωριανών μας.

Καλή μας χρονιά και με μεγαλύτερες συμμετοχές.

Ευαγγελία Βελούτσου
Γενική Γραμματέας

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΟΥΣ 2012

ΕΣΟΔΑ

1. Συνδρομές μελών.....	805,00€
2. Νέα μέλη.....	200,00€
3. Συνδρομές περιοδικού.....	5.135,56€
4. Προσφορές στη μνήμη.....	1.455,00€
5. Προσφορές για σκοπούς φιλαλληλίας.....	284,10€
6. Εσοδα εκδηλώσεων.....	45,50€
7. Εσοδα χρήσης αίθουσας.....	500,00€
8. Τόκοι Τράπεζας.....	3,34€
9. Εσοδα από Ημερολόγια.....	—
10. Διαφήμιση.....	120,00€
Σύνολο.....	8.548,50€

ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ.....8.548,50€
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ.....—
ΥΠΟΛΟΙΠΟ.....5.103,78€
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΤΗ ΝΕΑ ΧΡΗΣΗ.....4.442,12€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ.....13.652,28€

ΕΞΟΔΑ

1. Εξοδα λειτουργίας αίθουσας	
Α) Κοινόχρηστα.....	436,52€
Β) ΔΕΗ + Χαράτσι.....	776,05€
Γ) ΟΤΕ.....	197,50€
Δ) ΕΥΔΑΠ.....	15,00€
Ε) Συντήρηση εξοπλισμού.....	78,38€
Στ) Ασφάλιστρα αίθουσας.....	84,93€
Ζ) Καθαριότητα.....	100,00€
Η) Υδραυλικά.....	—
2. Τυπογραφικά περιοδικού	
3. Εξοδα περιοδικού.....	4.841,80€
4. Ταχυδρομικά	
5. Εξοδα οργ. εκδηλώσεων.....	1.178,24€
6. Βραβεία.....	150,00€
7. Γραφική ύλη - Ιστοσελίδα.....	150,00€
8. Συνδρομές ΟΛΣΑ.....	224,00€
9. Βιβλία - Εφημερίδες.....	50,00€
10. Προμ. Τραπέζης.....	—
11. Μεταφορικά.....	—
12. Εκδηλώσεις.....	927,74€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ.....	9.210,16€

ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ.....13.652,28€

Αθήνα 31 Δεκεμβρίου 2012

Ο Πρόεδρος

Η Γεν. Γραμματέας

Ο Ταμίας

Τα Μέλη

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΟΥΣ 2013

ΕΣΟΔΑ

1. Συνδρομές μελών.....	1.100,00€
Προσφορές για:	
α) Περιοδικό.....	5.000,00€
β) Μνήμη.....	1.500,00€
γ) Σκοποί φιλαλληλίας.....	500,00€
Προϊόν εκδηλώσεων.....	1.000,00€
Έσοδα χρήσης αίθουσας.....	500,00€
Έσοδα πώλησης βιβλίων.....	50,00€
Τόκοι Τράπεζας.....	3,00€
Διαφήμιση.....	350,00€
Νέα μέλη.....	150,00€
Διάφορα.....	500,00€
Σύνολο	10.653,00€

ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ.....	10.653,00€
Υπόλοιπο προηγούμενης χρονιάς.....	4.442,12€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ.....	15.095,12€

Ο Πρόεδρος
Ευστρ. Ψαρράς

Η Γεν. Γραμματέας
Ευαγγελία Βελούτσου

Ο Ταμίας
Κώστας Χαλδέζος

Τα Μέλη

ΕΞΟΔΑ

1. Επιπλα και σκεύη	
2. Έξοδα λειτουργίας αίθουσας	
α) Κοινόχρηστα.....	450,00€
β) ΔΕΗ.....	850,00€
γ) Συντήρηση εξοπλισμού.....	100,00€
δ) ΟΤΕ.....	200,00€
	1.600,00€
3. Τυπογραφικά περιοδικού	
4. Έξοδα περιοδικού.....	5.000,00€
5. Ταχυδρομικά.....	30,00€
6. Οργάνωση εκδηλώσεων.....	2.000,00€
7. Βραβεία σε διάφορους.....	250,00€
8. Γραφική ύλη.....	60,00€
9. Συνδρομές ΟΛΣΑ.....	250,00€
10. Βιβλία - Εφημερίδες.....	100,00€
11. Ιστοσελίδα.....	150,00€
	9.440,00€

ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ.....	9.440,00€
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΤΗ ΝΕΑ ΧΡΗΣΗ.....	5.655,12€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ.....	15.095,12€

ΕΚΘΕΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΠΛΩΜΑΡΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ “BENIAMIN Ο ΛΕΣΒΙΟΣ”

Την **31-12-2012**, ημέρα Δευτέρα και ώρα 11:00 στο γραφείο του ως άνω Συνδέσμου, στην οδό Ζήνωνος 29-31, Αθήνα, παρουσία του Ταμία και του Προέδρου του, εμείς οι υπογράφωντες ως μέλη της Εξελεγκτικής Επιτροπής, πραγματοποιήσαμε έλεγχο στο βιβλίο του Ταμείου, εσόδων-εξόδων, ως και στα παραστατικά τούτων για την οικονομική διαχείριση του έτους 2012.

Διαπιστώσαμε ότι εμφανίζεται υπόλοιπο **5.103,78€** από τη χρήση του προηγούμενου έτους 2011 και εισπράξεις από συνδρομές μελών, εισφορές διάφορες και προσφορές στη μνήμη σύνολο **8.548,50€**, οπότε η εικόνα του ταμείου ως προς τα έσοδα είναι:

Υπόλοιπο έτους 2011

5.103,78€

Έσοδα έτους 2012

8.548,50€ κι επομένως

το σύνολο εσόδων της 31.12.12 είναι

13.652,28€

Από τον έλεγχο των δαπανών-τιμολόγια, αποδείξεις πληρωμών και διάφορα σχετικά παραστατικά - προέκυψε ότι δαπανήθηκαν **9.210,16€**.

Έτσι το υπόλοιπο για τη χρήση του **2013**, ήτοι υπόλοιπο **2012**, είναι **4.449,12€** (9.210,16 + 4.442,12 = 13.652,28) το οποίο αναλυόμενο βρίσκεται:

α. Κατατεθειμένο στο λογ/σμό της ΕΤΕ 080/296044-39

731,63€

β. Κατατεθειμένο στο λογ/σμό της ΕΤΕ 040/723036-23

2.496,90€

γ. Μετρητά σε χαρτονομίσματα και κέρματα

1.213,59€

ήτοι το αυτό ως άνω σύνολο

4.442,12€

Τα ενεργήσαντα τον έλεγχο μέλη της Εξελεγκτικής Επιτροπής

Καζάζη-Καπερώνη Αμφιτρίτη

Μπελάς Μιχαήλ

Λυγερού-Τσίγκα Αικατερίνη

Πλωμάρι: Πρώτο το 1912

- εγκαταλειμμένο το 2012!

Τα γενναία Πλωμάρια πολέμησαν το 1912 όσο κανείς άλλος τόπος της Λέσβου συμμετέχοντας ποικιλότροπα στην απελευθέρωση του νησιού αλλά και σε όλες τις μάχες που διεξήχθησαν στη Λέσβο κατά τα φοβερά "Φόβια", δηλαδή την περίοδο του ενός μηνός από την απελευθέρωση της πρωτεύουσας Μυτιλήνης και του Πλωμαρίου στις 8 Νοεμβρίου μέχρι και την απελευθερωτική για όλο το νησί μάχη του Κλαπάδου στις 8 Δεκεμβρίου του 1912.

Στο κείμενο που ακολουθεί περιγράφω περιληπτικά τις δράσεις των συμπατριωτών μου Πλωμαριτών και παραθέτω μερικές πηγές-μαρτυρίες για τους 26 νεκρούς που σχετίζονται με το Πλωμάρι και περιλαμβάνονται στον πίνακα των 202 αόπλων και ενόπλων πολιτών (64 Ελλήνων και 138 Τούρκων) που έπεσαν κατά τα "Φόβια", τον οποίο συνέταξα για την εισήγησή μου στο Συνέδριο της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που διεξήχθη στις 8-10 Νοεμβρίου 2012.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα δύο κείμενα που παραθέτω, από δύο φύλλα της Εφημερίδας της Μυτιλήνης "Λαϊκός Αγών" της 13ης και 15ης Νοεμβρίου του 1912, με τους τίτλους: α) "Το Πλωμάρι απελευθερώθηκε στις 8-11-1912 και κατελήφθη στις

10-11-1912" και β) "Είκοσι Τούρκοι αντάρτες-Βασιβουζούκοι πεσόντες στους Λάμπου Μύλους ύστερα από μάχη με 22 αντάρτες Πλωμαρίτες".

Δράσεις Πλωμαριτών

1.- Ο Πλωμαρίτης **Θρασύβουλος Μελανδινός**, στις 31-10-1912, σε επιστολή του προς τον **Ελευθέριο Βενιζέλο**, καταλήγει με την έκκληση: "Σπεύσατε νά μās καταλάβετε!" (Βασιλική Κουρβανιού, Λεύκωμα "Λέσβος 1912-2012-Εκατό Χρόνια Ελευθερίας" της Λέσχης Πλωμαρίου "Βενιαμίν ο Λέσβιος", Πλωμάρι 2011).

2.- Ο Πλωμαρίτης, από το Μπουρό, **Ευστράτιος Ιωάννου Αθανασιάδης**, ήταν στη Νέα Υόρκη οργανωτής και ταμίας της "Λεσβιακής Φάλαγγας" των 210 εθελοντών (εκ των οποίων οι 120 Πλωμαρίτες), που πληρώνοντας τα έξοδα στολής, οπλισμού, τα εισιτήρια και τη διατροφή τους κατά το ταξίδι τους από την Αμερική στη Μυτιλήνη (3-28 Νοεμβρίου 1912), πήγαν και πολέμησαν στη μάχη του Κλαπάδου 4-8 Δεκεμβρίου 1912. (Κωνσταντίνα Βάκκα-Κυριαζή, 9-11-2012, εισήγηση στο Συνέδριο Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου).

3.- Ο Πλωμαρίτης **Μαλλιάκας Λαίλιος** γράφει ότι αρχές Νοεμβρίου του 1912: "Οί συμπολίται μας, Δημ. Γ. Λαγουμίδης, Αντώνιος

Δ. Ξυπερᾶς, Έμμαν. Δ. Χατζηβασιλείου, Γεώργ. Κ. Βότσαλος και ό ύποφαινόμενος... προέβησαν εἰς τήν σύμπηξιν Κομιτάτου, σκοπός τοῦ οἰοῦντο ἡ διά παντός μέσου ἐπίσπευσις τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς νήσου ὑπό τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου.... Δύο ἐκ τῶν μελῶν τοῦ κομιτάτου διέρρηξαν νύκτωρ τό Κοιν. Γραφεῖον καί ἐσφράγισαν διά τῆς ἐπισήμου σφραγίδος τῆς Δημογεροντίας τήν πρὸς τόν Ναύαρχον Παῦλον Κουντουριώτην ἀναφοράν. Τήν ἰδίαν ἡμέραν εἶχεν εὐρεθῆ τό πλοίαριον μέ ναῦτας τοῦς Ἰωάνν. Γ. Πετρέλλην, Γεώργ. Π. Λύτραν, Δ. Τσακύρην καί Γεώργ. Τόμπραν ἢ Πολυχνιάτην, εἰς οὓς παρεδόθη ἡ ἀναφορά καί ἀνεχώρησαν τήν ἐπαύριον διά Μοῦδρον". (Λεύκωμα Μιχάλη Καλλοναίου "Λέσβος-Το νησί της αγάπης και της αρμονίας", Αθήνα 1934 σελ. 175).

4.- Τρεῖς σηματοῖντες Πλωμαρίτες κάλεσαν τον Λέσβιο οπλάρχηγό **Ευστράτιο Λαγίδη** να ἔλθει στο Πλωμάρι με "σῶμα ἀνταρτῶν οἵτινες συνενούμενοι μεθ' ἡμετέρων τοιούτων νά κηρύξωσι τήν ἐπανάστασιν". Ἐτσι στις 5-11-1912 ο Λαγίδης προσεγγίζοντας το νησί με δύο μεγάλα ἱσποφόρα που μετέφεραν ἀπό τήν Αθήνα Λέσβιους ἀντάρτες, ἀπεβίβασε ἕναν ναύτη στήν Μελίντα που ἦρθε σε ἐπαφή με τοὺς **Ευστρ. Τζ. Αράπογλου** καί **Αρ. Τζ. Αράπογλου**, ἀλλά "οἱ προύχοντες συνέστησαν τήν μὴ πραγματοποιήσιν τῆς ἀποφάσεως". ("Λαϊκός Αγών", 15-11-1912 καί Μαλλιάρκας Λαίλιος στο Λεύκωμα του Καλλοναίου). Ὅπως δημοσίευσε ἡ ἐφημερίδα τῆς Μυτιλήνης "Σάλπιγξ" στις 17-11-1912: "Ἀφίκετο χθές ὁ ἐν Μαρόκῳ (σ. σ. Καζαμπλάγκα) εὐδοκίμως ἐμπορευόμενος ἀγαπητός συμπατριώτης καί προσφιλῆς μας συνεργάτης κ. Εὐστρ. Λαγίδης. Καταρτίσας σῶμα ἐθελοντικόν δρᾶσαν ἥρωικῶς ὑπό τήν ἀρχηγίαν του ἐν Σάμῳ ἦλθε νῦν εἰς τήν νῆσον μας καί πατρίδα του ἵνα παράσχη τὰς ὑπηρεσίας του αἵτινες καί ἤρχισαν ἤδη ἐν ταῖς βορείοις τμήμασι. Τόν συγχαίρομεν ἀπό ψυχῆς διά τὰ ἀγνά του αἰσθήματα καί τῷ εὐχόμεθα ἡ νίκη πάντοτε νά τόν συνοδεύῃ".

5.- Ο Πλωμαρίτης οπλάρχηγός **Εμμανουήλ Σιταράς** καί οἱ ἀντάρτες του, στις 8-11-1912, ἀπελευθερώνουν το Πλωμάρι ἀφοπλίζοντας τοὺς ἐναπομείναντες στήν κωμόπολιν 8 χωροφύλακες. Οἱ 55 Τούρκοι στρατιῶτες εἶχαν τραπεί σε φυγή ὅταν εἶδαν στις 4 το πρωί τον Ἑλληνικό Στόλο να περνά ανοι-

κτά του Πλωμαρίου για να ἀπελευθερώσει τήν ἴδια μέρα τή Μυτιλήνη. Στις 10-11-1912 ο **Σιταράς** με ἀνταρτικό σῶμα 22 Πλωμαριτῶν βοηθά στήν ἀπελευθέρωση τῆς Αγιάσου καί τήν ἐπαύριο κυριαρχεῖ στήν κεντρική χερσόνησο τῆς Λέσβου μετὰ ἀπό σκληρές μάχες στους Λάμπου Μύλους, (Χλιά βρύση καί Πύργους) ὅπου τραυματίστηκε ὁ Πλωμαρίτης **Εμμ. Λούπος** καί ἔπεσαν 20 Τούρκοι Βαζι-βουζούκοι "μετὰ του ἀρχηγού των Χαλήλ". ("Λαϊκός Αγών", 13-11-1912).

6.- Ο Πλωμαρίτης οπλάρχηγός **Δημήτριος Στεφάνου**, ἐπέβαινε του ατμοπλοίου "Μακεδονία" κατὰ τήν κατάληψη του Πλωμαρίου στις 10-11-1912. ("Λαϊκός Αγών", 13-11-1912). Ο **Στεφάνου** ἔδρασε σε ὅλη τή Λέσβο ὡς ἀρχηγός "εἰς τό Πεζοναυτικόν σῶμα τῶν Προσκόπων" ("Λαϊκός Αγών", 20-12-1912, σελ. 2).

7.- Ο Πλωμαρίτης οπλάρχηγός **Δημήτρης Τσακύρης**, με ἀνταρτικό σῶμα εἰς 115 ἐπιλέκτων Πλωμαριτῶν στις 2-12-1912, φθάνει στο στρατόπεδο τῆς Μυτιλήνης για να συμμετάσχει στή μάχη του Κλαπάδου καί "τίθεται ὑπό τὰς διαταγὰς τοῦ κ. Ἀπολλόδωρου Συρμακέζη". (Εφημ. "Χαραυγή" Μυτιλήνης ἔτος Γ' τ. Δ', ἀρ. 53-54).

8.- Ὅκτακόσιοι ἐθελονταί (αντάρται) ἐκ Πλωμαρίου κατεγράφησαν τήν ἡμέραν τῆς καταλήψεως τοῦ Πλωμαρίου. ("Λαϊκός Αγών", 13-11-1912).

9.- Πέντε χιλιάδες Πλωμαρίτες φθάνουν στις 4-1-1913 στή Μυτιλήνη ὅπου "διοργανώσαν συλλαλητήριον ὑπέρ τῆς ἐνώσεως". ("Χαραυγή", ἔτος Γ, τόμος ε', ἀρ. 55-56).

Το 2012, για τήν ἐπέτειο των ἐκατό χρόνων ἀπό τήν ἀπελευθέρωση, ἡ Λέσχη Πλωμαρίου "Βενιαμίν ο Λέσβιος" ἐκτός ἀπό τό προαναφερόμενο ὑπέροχο, καλαίσθητο καί ἱστορικά τεκμηριωμένο Λεύκωμα μᾶς ἐπιφύλαξε μῖα ἀκόμα σπουδαία ἐργασία στήν ὁποία πρωτοστάτησαν ὁ Πρόεδρος τῆς Λέσχης **Ξενοφάνης Μαυραγάνης** καί το μέλος αὐτῆς **Αριστέιδης Φρυδάς**. Πρόκειται για τα δύο ἐμπεριστατωμένα ντοκιμαντέρ για τήν ἀπελευθέρωση τῆς Λέσβου καί τῆς Λήμνου που προβλήθηκαν ἀπό τήν τηλεόραση ΕΤ-3, τρεῖς φορές μέχρι τώρα, καί των ὁποίων το σχετικό D.V.D. εἶναι διαθέσιμο στους πολίτες ἀπό τή Λέσχη.

Εν έτει 2013, ο Πλωμαρίτης Δήμαρχος Λέσβου **Δημήτρης Βουνάτσος** οφείλει να συνεργασθεί και να ενισχύσει την δραστήρια Λέσχη Πλωμαρίου "Βενιαμίν ο Λέσβιος", η οποία επάξια τιμά τους αγωνιστές συγχωριανούς μας προγόνους και αγωνίζεται για την ανάπτυξη της ηρωικότερης περιοχής της Λέσβου.

Σήμερα, τα γενναία Πλωμάρια που ερμυώνονται, και λόγω της μεταφοράς των δημοσίων υπηρεσιών στην πρωτεύουσα του νησιού, στέκουν περήφανα αλλά εγκαταλειμμένα στο απομονωμένο συγκοινωνιακά άκρο της κεντρικής χερσονήσου της Λέσβου, χωρίς την αναγκαία συνδρομή και το ενδιαφέρον των σημερινών κρατούντων και περιμένουν από την Κυβέρνηση τουλάχιστον την αναθεώρηση του καταστροφικού για τη Λέσβο "Καλλικράτη".

Μαρτυρίες για 26 από τους 202 πεσόντες πολίτες κατά τα "Φόβια"

*

Δημήτριος Γ. Πιτσιλαδής (πολίτης)

Ο Μαλλιάρης Λαίλιος, δήμαρχος Πλωμαρίου 1929-33, στο Λεύκωμα "Λέσβος, το νησί της αγάπης και της αρμονίας" το 1934, (σ. 173) του, **Μιχάλη Καλλοναίου-Καρέκου**, μαρτυρεί: "Στρατιώτες τινες τοῦ ἐν Πλωμαρίῳ ἐδρευόντος Τουρκικοῦ ἀποσπάσματος, περιφερόμενοι ἀνά τὰς συνοικίας τῆς πόλεως ἀσκοπῶς τὴν 29ην Ὀκτωβρίου 1912, εἰσῆλθον χάριν περιεργείας φαίνεται εἰς τὸ ἐν τῇ συνοικίᾳ Ταρσανᾷ Δημοτικὸν Σχολεῖον... Αὐθωρεῖ ἐσχηματίσθησαν ἔνοπλοι ὁμάδες ἐξ ἐντοπίων, αἵτινες κατέλαβον τὰ ὑψώματα τῆς πόλεως. Οἱ Τούρκοι στρατιῶται εὐρεθέντες καὶ οὗτοι πρὸ τῆς δημιουργηθείσης ἀνωμάλου καταστάσεως ταύτης, ἔλαβον τὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας καὶ κατέλαβον ἐπικαίρα σημεῖα πυροβολοῦντες κατὰ τῶν πολιτῶν τῶν μὴ ὑπακούοντων εἰς τὰς διαταγὰς των, ἢ τῶν ἐνόπλων τοιούτων, δι' ὃ ἐφόνευσαν τὸν ἐνοπλὸν πολίτην Δημήτριον Γ. Πιτσιλαδὴν, ὅστις μετέβαινεν εἰς τὸ Σχολεῖον διὰ νὰ παραλάβῃ τὸν υἱὸν του".

*

Δύο Τούρκοι πολίτες Πλωμαρίου

Η Βασιλική Κουρβανίου, το 2011, δημοσιεύει στο Λεύκωμα της Λέσχης Πλωμαρίου, στην εργασία της "Σπεύσατε να μας καταλάβετε" επιστολή της 31ης Οκτωβρίου

1912 του **Θρασύβουλου Μελανδρινού** προς τους **Ελευθ. Βενιζέλο** και **Ι. Στράτον** όπου αναφέρει ότι: "Εἰς τὴν κωμόπολιν Πλωμαρίου Τούρκοι προκθές ἐπεύραξαν διδασκάλισσαν. Οἱ κάτοικοι ἐξανέστησαν. Ἐπικολούθησε συμπλοκή καθ' ἣν οἱ κάτοικοι Πλωμαρίου ἐφόνευσαν δύο Τούρκους".

*

Δύο Τούρκοι αντάρτες Λεπετιύμνου, στην Λαγκάδα Πλωμαρίου

Ο **Χαράλαμπος Πετρελλής**, τον Ιούνιο του 2012, σε προφορική μαρτυρία του στον **Στρατή Αναγνώστου** περιέγραψε ότι: "Ὅταν ἐφυγε ὁ (Τούρκικος) στρατός ἀπὸ τὰ πάνω τὰ χωριά τοῦ Λεπετιύμνου, Τούρκοι αντάρτες πήραν ἀπὸ ἓνα παπουτσί τσιρβούλια καὶ λέγαν «θα πατήσουμε τ' ἄντερα των Ρωμιῶν» καὶ κάνανε αἰσχη με Ἑλληνίδες κοπέλες... Ἑλληνες αντάρτες συνέλαβαν δύο ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τοὺς βάλαν σὲ μια περιοχὴ ποὺ νὰ ἐλέγχεται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες καὶ τοὺς δώσαν στους δικούς μας, οἱ οἱποῖοι εἶχαν φύγει 50 ἀπὸ δω καὶ πήγαν πρῶτα στὸν Καριῶνα, μετὰ στὴν Ἀγιάσο καὶ μετὰ βγήκαν στὴ δημοσίᾳ καὶ ανταμῶσαν τὸ στρατὸ ποὺ ἐρχόταν... Τοὺς φέραν αἰχμαλώτους καὶ τοὺς κατεβάσαν στὸ Παλαιοχώρι. Πρῶτα πέρασαν ἀπὸ τὸ Ἀκράσι καὶ μετὰ πήγαν στὸ Παλαιοχώρι... Τοὺς Τούρκους τοὺς κοιμήσανε στὸ σχολεῖο, ποὺ εἶναι μᾶλλον ἡ σημερινὴ καφετέρια. Λοιπὸν λέγαν οἱ Τούρκοι: «Γιὰτὶ τὸ λένε Παλιοχώρι, εἶναι καλὸ χωριό». Ὅταν τοὺς πῆγαιναν γιὰ τὴ Μυτιλήνη, στὴν Λαγκάδα Πλωμαρίου, στὸ δρόμο πρὸς τὴ Γέρα, ὁμολόγησαν τὰ αἰσχη ποὺ κάναν στὶς Ἑλληνίδες. Ὑστερα ἀπ' αὐτὸ τοὺς σκότωσαν ἐπὶ τόπου καὶ τοὺς ἔθαψαν ἀπὸ πάνω στὸν Ἅγιο".

*

Δημήτριος Ευστ. Καμπάς (αντάρτης)

Η Εφημερίδα της Μυτιλήνης **Λαϊκός Αγών** δημοσίευσε στις 13-12-1912, στη 2η σελίδα, το παρακάτω κείμενο: "ΔΗΜ. ΕΥΣΤ. ΚΑΜΠΙΑΣ. Μετὰ μεγάλης λύπης ἀγγέλλομεν τὸν ἄδικον θάνατον τοῦ καλλίστου ἐκ Πλωμαρίου νέου Δημ. Καμπᾶ ἀντάρτου γενναίως πολεμήσαντος παρὰ τὸ πλεῖρον τοῦ στρατοῦ μας μέ τὸ ὑπὸ τὸν ἐκ Πλωμαρίου ἀνδρεῖον ὀπλαρχηγὸν Τσακὸρην ἀνταρτικὸν σῶμα. Δυστυχῶς δὲν τὸν ἔφαγε τὸν ἀγαπητὸν καὶ λεοντόκαρδον νέον σφαῖρα τουρκικὴ-τοῦτο θὰ ἦτο εὐτύχημα. Τὸν ἐφόνευσεν τὸ ἴδιόν του ὄπλον! Εὐρίσκετο εἰς Ἀγίαν Ἄνναν τῆς Καλλονῆς, ὅτε λοχίας τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ δια-

ταχθείς νά ἀφοπλίση τούς ἀντάρτας ἐνέτεινε καί εἰς τόν Καμπάν νά παραδώσῃ καί αὐτός τὰ ὅπλα του. Μετά δυσφορίας ὁ νεαρός πολεμιστής ἤκουσε τὴν διαταγὴν ταύτην τοῦ λοχίου, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο παρὰ νά ὑπακούσῃ.

—Πάρε τὰ ὅπλα σου, ἀδελφέ, εἶπεν ἐπὶ τέλους εἰς τόν λοχίαν καὶ παρέδωκε ταῦτα εἰς αὐτόν. Τό περιστροφόν του ὅμως, ἐν ὥραϊον πλὴν ἀπαίσιον περιστροφὸν Σμίθ, ἐνῶ ἀπερρίπτετο ἐκπυροστροτεῖ καὶ ἡ σφαῖρα διαπερνᾷ τὴν χεῖρα του καὶ ἐμπήγνυται εἰς τὴν κοιλίαν του. Πίπτει ὁ δυστυχὴς θανασίμως πληγείς καὶ σπεύδουσιν ἀμέσως οἱ σύντροφοί του νά καλέσωσιν ἱατρόν. Δυστυχῶς αἱ προσπάθειαι τοῦ ἱατροῦ οὐδὲν ὠφέλησαν καὶ μετὰ τινας ὥρας ἐξέπνευσεν. Αἰωνία του ἡ μνήμη!"

Το Πλωμάρι **ἀπελευθερώθηκε στις 8-11-1912** **καὶ κατελήφθη στις 10-11-1912**

Ἡ εφημερίδα τῆς Μυτιλήνης "Λαϊκὸς Ἀγὼν" στις 15-11-1912 στὴ σελίδα 2, σε δημοσίευσά της με τίτλο "Ἀγνωστὰ λεπτομέρειαι τῆς καταλήψεως τοῦ Πλωμαρίου, τοῦ αὐτόθι μονίμου συντάκτου μας" δημοσιεύει:

"Ἐνῶ δὲ πάντα ταῦτα οὕτως εἶχον καὶ ἡμεῖς οὐδὲν τό θεπικὸν ἐγνωρίζαμεν, αἴφνης τὴν 8ην τρέχοντος περὶ τὴν 4ην πρωινήν ὥραν διήρχετο ὁ στόλος μας διευθυνόμενος εἰς Μυτιλήνην, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς ὡς ἄνω ἀπεσταλμένους (μας). Ἡ διέλευσις τοῦ στόλου ἔκαμε τοὺς εὐρισκομένους ἐνταῦθα Τούρκους στρατιώτας (σ. σ. 55 τὸν ἀριθμὸν) νά ἐγκαταλείψωσι τὸν στρατῶνα καὶ νά τραπῶσιν εἰς ἄτακτον φυγὴν. Ὅλοι οἱ συμπολίται μαθόντες τὴν εὐφρόσυνον ταύτην εἶδον αὐθωρεῖ, ἐπερίμενον ἀνυπομόνως νά μάθωσι τό ἀποτέλεσμα.

Κατὰ τὴν 9ην π. μ. ὥραν ἐμάθομεν παρὰ τοῦ τέως Τούρκου Ὑποδιοικητοῦ Βαχᾶ βέη ὅτι τα ἑλληνικά πολεμικά ἠγκυροβόλησαν εἰς τὸν λιμένα Μυτιλήνης, μ. μ. δὲ ὅτι ὁ Νομάρχης παρέδωκε τὴν πόλιν ὁ δὲ στρατὸς τῆς καταλυθείσης τυραννίας ἀπεσύρθη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου διὰ νά ἀντιστῇ".

Ἡ ἴδια εφημερίδα στις 13-11-1912 στὴ σελίδα 2, εἶχε παραθέσει δύο ἐκτενὴ κείμενα, τὸ ἓνα με τίτλο "Ἡ κατάληψις τοῦ Πλωμαρίου" καὶ τὸ ἄλλο "Σύγκρουσις ἐθελοντῶν μετὰ Μπασιμπουζούκων".

Ἀπὸ τὸ πρῶτο ἀντιγράφω τα γεγονότα τῆς

ἀπελευθερώσεως τοῦ Πλωμαρίου ἀπὸ τοὺς ἀντάρτες τὴν Πέμπτη 8 Νοεμβρίου 1912, τὴν ἴδια μέρα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πόλεως Μυτιλήνης, ἀλλὰ καὶ τα τῆς καταλήψεως τοῦ Πλωμαρίου ἀπὸ τὸ πλοῖο "Μακεδονία" τὸ Σάββατο 10 Νοεμβρίου 1912:

"Τὰ πρὸ τῆς καταλήψεως. Οἱ Πλωμαρίται εὐθὺς ὡς ἐπληροφορήθησαν ὅτι κατελήφθη ἡ πόλις τῆς Μυτιλήνης, (σ. σ. τὴν Πέμπτη 8-11-1912) σχεδὸν ἀμέσως κατήγγησαν καὶ αὐτοὶ τὰς ἐπιτοπίους ἐκεῖ ἀρχάς, ἐσχημάτισαν ἐπιτόπιον πολιτοφυλακὴν διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως καὶ ἤρχισαν σηματοστολιζόντες τὴν πόλιν καὶ προετοιμαζόμενοι διὰ τὴν μεγάλην ἐορτήν.

Ἡ ἀναχώρησις τοῦ ἀτμοπλοίου. Τὴν 11ην π. μ. τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς (σ. σ. τοῦ Σαββάτου, καθὼς διορθώνεται ἀπὸ τὴν ἴδια εφημερίδα στο μεθεπόμενον φύλλο τῆς) ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν τὸ εἰς ὀπλιταγωγὸν μετατραπέν ὑπερωκεάνειον "Μακεδονία" κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου κ. Τσουκαλᾶ. Ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἐπέβαιναν ὁ γνωστός ἐκ Πλωμαρίου καπνέμπορος κ. Δημήτριος Στεφάνου ὅστις θά ἐκρησίμευεν ὡς ὁδηγὸς καὶ διερχομῆς.

Ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ ἀτμοπλοίου... Τὸ πλοῖον ἀφίκετο εἰς Πλωμάριον τὴν 1/2 περίπου μ. μ. (τοῦ Σαββάτου 10-11-1912) καὶ ἠγκυροβόλησεν ἀπέναντι τῆς ἀποβάθρας.

Ἡ παράδοσις τῆς πόλεως... Πράγματι κληθεὶς ἀφίκετο αὐτόθι ὁ Ὑποδιοικητὴς Πλωμαρίου Βαχᾶ βέης, ὅστις καὶ ἐχαιρέτησε διὰ χειραψίας τοὺς Ἑλλήνας ἀξιωματικούς, ὁ δὲ (Ὑποπλοίαρχος) κ. Ἐμμανουὴλ Φοστίνης ἐνεχείρησε φάκελλον δι' οὗ ἐζητεῖτο ἡ παράδοσις τῆς πόλεως. Ὁ Ὑποδιοικητὴς ἀπάντησεν ὅτι ἡ πόλις ἦτο ἀπὸ διημέρου ἤδη παραδεδομένη, κατὰ συνέπειαν οὐδεὶς ὑπῆρχεν ὅστις θά ἀντέτεινεν εἰς τὴν κατάληψίν τῆς ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ".

Στο δεύτερο κείμενον τοῦ "Λαϊκοῦ Ἀγῶνα" τμῆμα τοῦ οὐοίου ἀκολουθεῖ, καταγράφεται ὅτι ὁ οπλαρχηγὸς **Ἐμμανουὴλ Σιταράς** με 22 Πλωμαρίτες ἀντάρτες, τὴν Πέμπτη 8-11-1912, τὴν ἴδια μέρα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Μυτιλήνης, "ἔκαμε ἔναρξιν τῆς δράσεώς του ἀρχίσας ἀπὸ τοὺς χωροφύλακας τοὺς ὁποίους καὶ ἀφώπλισε. Μετέβησαν εἴτα καὶ ἤνοιξαν τὰς φυλακάς καὶ ἀπελευθέρωσαν τοὺς κρατούμενους" στὴ συνέχεια σὲ 2 μέρες, ὑστερα ἀπὸ ἀπελευθερωτικὰς μάχας, ἐγίνε κυρίαρχος τῆς ὅλης κεντρικῆς χερσονήσου τῆς Λέσβου χωρὶς νὰ χά-

σει ούτε έναν αντάρτη.

Στις 12-11-1912 προσέφερε τα λάφυρα και τις υπηρεσίες του στον Ταγματάρχη **Αλέξανδρο Μανουσάκη** ο οποίος επί ένα μήνα φιλονικούσε με τον Υποπλοίαρχο **Κωνσταντίνο Μελά** για το ποιος από τους δύο θα έχει το γενικό πρόσταγμα ενώ, κατά πως γράφει το 1913 ο μετέπειτα βουλευτής της Ελληνικής Βουλής και Αντιπρόεδρος της Γερουσίας **Ορέστης Κυπριανός** στο "Πανελλήνιο Ημερολόγιο Λέσβου του 1914" της εφημερίδας "Λέσβος", σελ. 241:

"Αν ό Έλληνικός Στρατός άμέσως έτρέπετο είς καταδίωξιν του άσυντάκτως καί άτάκτως καί μέ τελείως χαμένον τό ήθικόν του καί κακίν κακώς άποχωρούντος Τουρκικού Στρατού, θά έλληνεν έκτοτε εκείνη ή κατάστασις κατά την όποιαν επί μήνα καί πλέον ή ήμίσεια σχεδόν Λέσβος ήτο Έλληνική, ή δέ έτέρα ήμίσεια Τουρκική".

*

Είκοσι Τούρκοι αντάρτες-Βασιβουζούκοι πεσόντες στους Λάμπου Μύλους

Η Εφημερίδα της Μυτιλήνης "Λαϊκός Αγών" στις 13-11-1912 στη σελίδα 2 δημοσιεύει εκτενές κείμενο στο οποίο μεταξύ άλλων καταγράφεται: "ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΜΕΤΑ ΜΠΑΣΙΜΠΟΥΖΟΥΚΩΝ. Είκοσι καί δύο παλληκαρόπουλα του Πλωμαρίου ένα κι' ένα, μέ τον άρχηγον τους τον Λεβέντην Έμμ. Σιταράν τον όποιον προσαγορεύουσι Καπετάν Μάνον έφθασαν την Κυριακήν (σ. σ. 11 Νοεμβρίου 1912) ένταυθα ίνα δώσωσι λόγον της διημέρου δράσεώς των καί λάβωσι διαταγάς προς περαιτέρω ένεργειαν.

Η καταδίωξις των χωροφυλάκων

Τά κατά την δρᾶσιν αὐτοῦ ἔχουσιν ὡς ἐπε-
ται κατά τήν πρὸς ἡμᾶς ἀφήγησιν τοῦ ὄπλαρ-
χηγοῦ.

Τήν Πέμπτην (σ. σ. 8 Νοεμβρίου 1912) τό έσπέρας τό σῶμα τοῦτο ἔκαμε ἑναρξιν τῆς δρά-
σεώς του ἀρχίσαν ἀπό τούς χωροφύλακας τούς
οποίους καί ἀφώπλισε.

Μετέβησαν εἴτα καί ἦνοιξαν τὰς φυλακάς καί
ἀπελευθέρωσαν τούς κρατουμένους. Ἐρεῦνῃσαν
πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ κατασχεθέντος ὄπλου τοῦ ἐκ
τῶν καλλιτέρων καί γενναιοτέρων παληκαριῶν τοῦ
Πλωμαρίου τοῦ φονευθέντος Δ. Πιτσιλαδῆ ὅστις
το... (σ. σ. εἶναι ὀβησμένες δέκα περίπου λέξεις)
παρέδωσαν εἰς τήν οἰκογενεῖάν του. Μετά τοῦτο

κύριον μέλημά των ὑπῆρξεν ἡ ἀνακάλυψις τοῦ
δραπετεύσαντος χωροφύλακος φονέως τοῦ Πι-
τσιλαδῆ. Πληροφοροῦνται ὅτι ἐθεάθη πρὸς τό
Μέγα Χωριό καί φθάνουν ἐκεῖ τήν Παρασκευήν
ὅπου καί διανυκτερεύουσιν.

Τό Σάββατον κινουσι πρὸς τήν περιφέρειαν
Ἀγιάσου. Εἰσέρχονται εἰς τήν πόλιν καί ζητοῦσι
τόν Δήμαρχον καί τήν Δημογεροντίαν ἵνα τούς
βοηθήσωσιν πρὸς ἀφοπλισμόν τῶν ἐν αὐτῇ χω-
ροφυλάκων. Αἱ ἐπιτόπαι ἀρχαί ἵνα μή συμβῶσι
παρεξηγήσεις ἐκ μέρους τῶν Ἀγισωτῶν παλη-
καριῶν ὧν ἡ φιλοτιμία θά ἐθίγето παρεκάλεσαν
τόν ὄπλαρχηγόν νά παραιτηθῇ τοῦ ἔργου τούτου
τό ὅποῖον ἐξετελέσθη ὑπό Ἀγισωτῶν οἱ ὅποιοι
αἰχμαλωτήσαντες τούς μετέφερον ένταυθα.

Ἐκεῖθεν ἀφ' οὗ ἔλαβον τὰ κατάλληλα πιστο-
ποικτικά ὀρμουσι πρὸς καταδίωξιν τῶν ἐχθρῶν
τῆς πατρίδος οἱ ὅποιοι κατά πληροφορίας των θά
εὐρίσκοντο εἰς τὰς περιφερείας Ἰππείου, Σκού-
τας καί Ἀσωμάτου ὅπου κακοποιοῦσι τούς κα-
τοίκους. Μετ' ἐπισταμένας ἀνιχνεύσεις εἰς τὰ μέρη
ταῦτα ἐπείσθησαν ὅτι εἶχον διαφύγη. Διανυκτέ-
ρευσαν ἐν Ἀσωμάτῳ ὅπου τούς ἐπεριποιήθησαν
οἱ κάτοικοι ἔκτακτα καί τούς ἐφοδίασαν μέ τὰ κα-
τάλληλα πιστοποιητικά.

Ἡ Μάχη

Ἐν Ἀσωμάτῳ εὐρισκόμενοι εἰδοποιοῦνται
ὑπό τοῦ ἐγχωρίου Ἐλευθ. Καραμάνου ὅτι πρὸς
τά μέρη τοῦ Λάμπου Μύλου πρὸς τὰ ὑψώματα
"Χλιᾷ Βρύση" ἐθεάθησαν ἑνοπλιοὶ Τούρκοι, πι-
θανῶς στρατιῶται. Πρὸς τό μέρος ἐκεῖνο στέλλεται
μέρος τοῦ ἀποσπάσματος πρὸς ἀνίχνευσιν. Τήν
πρωτῶν τῆς Κυριακῆς τό ἀποσταλén σῶμα συ-
νήντησε Τουρκαλβανούς καί Τουρκμάνους ὑπό
ἀρχηγόν τόν αἰμοβόρον καταστροφέα παντός
Ἑλληνικοῦ Χαλήλ, μεθ' ὃν συνεπλάκυσαν. Εἰδο-
ποιήθη πάραυτα τό ὅλον σῶμα καί πάντες
ἔσπευσαν εἰς καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ ἀνερχομέ-
νου εἰς 30-35 κατά τούς ὑπολογισμούς τοῦ ὄπλαρ-
χηγοῦ Μάνου. Καταδιώκοντες καί καταδιωκόμε-
νοι ἔφθασαν εἰς θέσιν "Χλιᾷ Βρύσιν" ὅπου καί
ἐγενετο ἡ μάχη. Οἱ Τουρκμάνοι εἶχον ὀχυρωθεῖ
ὅπισθεν ὑψωμάτων οἱ δέ ἡμέτεροι ἐπετίθεντο ἀπό
τριῶν μερῶν σχηματίσαντες σχῆμα Π.

Τό κέντρον ἤρχισε κατά πρωτον τήν ἐπίθε-
σιν καί κατόρθωσε νά ἐκτοπίσῃ αὐτούς οἱ
ὅποιοι διευθυνόμενοι δεξιόθεν καί ἀριστερόθεν
ἐδεκατίζοντο ὑπό τῆς δεξιᾶς καί ἀριστερᾶς πτε-
ρυγος.

Περί τούς 10 κατόρθωσαν νά διαφύγῃσι τρα-

πέντες εἰς ἄτακτον φυγὴν, ἄλλοι δὲ τόσοι φεύγοντες ὠχυρώθησαν εἰς τινας ἐκεῖ διεσπαρμένους πύργους, οἱ δὲ λοιποὶ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των ἔπεναν αὐτόθι. Κύριοι τοῦ πεδίου οἱ ἀντάρται μας ὁδεύουσι πρὸς τοὺς πύργους. Εἰς τὸν πρῶτον πύργον δὲν εὔρον εἰ μὴ νεαράν χανούμισσαν μετὰ τοῦ τέκνου της τὴν ὁποίαν καὶ ἡχμαλώτισαν, ὀλίγα τροφίμα καὶ βαλάντιον περιέχον 7 λίρας τουρκίας καὶ 12 φλωρία μικρά καὶ μεγάλα. Τό χρηματικὸν ποσὸν παρέδωσαν χθὲς ἐνταῦθα εἰς τὸν Ἀρχηγόν κ. Μανουσάκην.

Εἰς τὸν δεύτερον πύργον ἀντιλαμβάνονται τὴν ἀπόκρυψιν τῶν ὑποχωρησάντων. Ἀρχίζουν σφοδρὸν πῦρ κατ' αὐτοῦ ὁ ὁποῖος μεταβάλλεται εἰς β Χάνι τῆς Γραβιάς ὑπὸ ἀντιθέτους περιστάσεις.

Ἀλλ' οἱ ἐναπομείναντες εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἀρχηγοῦ ὅπως παραδοθῶσιν ἀπαντῶσι δι' ὕβρεων. Μὲ προφυλάξεις πλησιάζουσι τινὲς καὶ μὲ κορμὸν δένδρου βιάζουσι τὴν διὰ σιδηροῦ ἐλάσματος κεκαλυμμένην θύραν τὴν ὁποίαν μὲ μεγάλην δυσκολίαν ἡμιανοίγουσι.

Εἷς ἐκ τῶν παλληκαριῶν ὁ τολμηρὸς Ἑμμ. Λοῦπος ὁρμήσας εἰς τὴν εἴσοδον πληγώνεται δι' ἀξίνης ὑπὸ τινος τῶν ἐντὸς. Συλλέγουσι τότε φρύγανα καὶ κλάδους καὶ μὲ πετρέλαιον τό ὁποῖον ἐπρομηθεύθησαν ἀπὸ τὸν πρῶτον πύργον ἀνάπτουσι πυρὰν καὶ ταυτοχρόνως πυροβολοῦσιν εἰς τὴν εἴσοδον καὶ τὰ παράθυρα. Πνιγόμενοι ὑπὸ τοῦ καπνοῦ ἐπιχειροῦσι νὰ πηδήσωσιν ἀπὸ τῶν παραθύρων οἱ πολιορκούμενοι ἀλλ' εὐρίσκωσι τὸν θάνατον ἀπὸ τό σφοδρὸν πῦρ τῶν πολιορκητῶν.

Τό πῦρ πλέον ἀπετέφρωσεν ἐξ ὀλοκλήρου τὸν πύργον ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐναπομεινάντων ὧν αἱ φωναὶ "Ἀλλάχ Ἀλλάχ" ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐσβύνοντο. Οὕτως ἡ μάχη ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

Τό σῶμα συνταχθέν καὶ ἀπελευθερώσαν τὴν χανούμισσαν ἦν ἐκράτουσιν μέχρι τῆς ὥρας ἵνα μὴ εἰδοποίησιν καὶ ἀποσταλῇ βοήθεια εἰς τοὺς πολιορκημένους ἐσκέφθησαν ἔλθωσιν ἐδῶ ἵνα παρυσιασθῶσιν εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς κατοχῆς καὶ ζητήσωσι διατάγας πρὸς περαιτέρω καταδίωξιν τῶν εἰς τὰ μέρη ταῦτα κρυπτομένων ἐχθρῶν.

Εἰς χεῖρας τῶν ἀνταρτῶν περιῆλθον ὡς λάφυρα ἐκτὸς τοῦ βαλαντίου καὶ 4 ὅπλα (1 Γκρᾶ καὶ 3 κυνηγετικά) καὶ ἓν περιστροφὸν Μαυροβουνιώτικον, ἅτινα καὶ ταῦτα παρεδόθησαν τῷ Ἀρχηγῷ".

**Πίνακας 202 ἀόπλων
καὶ ἐνόπλων πολιτῶν
(64 Ἑλλήνων καὶ 138 Τούρκων)
πεσόντων κατὰ τὰ "Φόβια" τοῦ 1912**

Στο συνέδριον τῆς Περιφέρειας Βορείου Αἰγαίου ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴ Μυτιλήνη ἀπὸ 8 μέχρι καὶ 10 Νοεμβρίου 2012 με θέμα "Λέσβος 1912: Ἀπὸ τὴν Οθωμανικὴ στὴν Ἑλληνικὴ Επικράτεια" καὶ στὴν εἰσήγησή μου με τίτλο "Τὰ Φόβια τοῦ 1912 μέσα ἀπὸ μαρτυρίες καὶ 4 κείμενα τῶν Κωδικῶν τῆς Μητροπόλεως Μηθύμνης" γιὰ τὴν περίοδο τοῦ ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς πρωτεύουσας Μυτιλήνης (8-11-1912) μέχρι τὴν ἀπελευθέρωση τῆς κεντρο-βορειο-δυτικῆς Λέσβου με τὴ λήξη τῆς μάχης τοῦ Κλαπάδου (8-12-1912) ποὺ ὁ λαὸς σοφὰ ονόμασε "Φόβια", κατέγραψα 202 συνολικὰ ἀντάρτες καὶ πολῖτες (64 Ἕλληνες καὶ 138 Τούρκους) ποὺ ἔπεναν: α) στὴ μάχη τοῦ Κλαπάδου β) στὶς ἐπιχειρήσεις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐμπροσθοφυλακῆς στους Λάμπου Μύλους, στὸ Καντρί Ἀγίας Παρασκευῆς καὶ στὴ Φίλια γ) σὲ μάχες μετὰ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἀνταρτῶν στὴν Πλάτη-Δεσποτὴ Ἀγίας Παρασκευῆς, στὴ Λάρσο, στὴ Χλιά Βρύση τῶν Λάμπου Μύλων καὶ στὸ Μπαλτζίκι δ) σὲ μάχες Τούρκων στρατιωτῶν καὶ Τούρκων ἀνταρτῶν με Ἕλληνες ἀντάρτες στὸ Μεσότοπο, στὸ Μαλιόντα καὶ στὴν Ἄγρα ε) σὲ ἐπιθέσεις ἀποσπασμάτων Τούρκικοῦ στρατοῦ στὰ χωριά Μανταμάδος, Ἐρεσός, Πέτρα καὶ Σκαμιὰ.

Στὴ μάχη τοῦ Κλαπάδου ἔπεναν 219 στρατιωτικοὶ (19 Ἕλληνες καὶ 200 Τούρκοι) οἱ ὁποῖοι προστιθέμενοι στους 202 πεσόντες πολῖτες κατὰ τὰ Φόβια φθάνουν στους 421 νεκρούς.

Στὴ συνέχεια παραθέτω τὸν σχετικὸ πίνακα ὅπου καταγράφεται γιὰ τὸν καθένα πολίτη ἢ ἀντάρτη ὁ τόπος καταγωγῆς, ἡ ἐθνικότητα, σχετικὲς μαρτυρίες, βιβλιογραφία, τόπος καὶ ἡμερομηνία θανάτου καθὼς καὶ ὅσα ονοματεπώνυμα συνέλεξε, ἐλπίζοντας ὅτι ὁ πίνακας εἶναι δυνατό νὰ συμπληρωθεῖ ἀπὸ πληροφορίες καὶ πηγὲς ἀναγνωστῶν καὶ μελλόντων ἐρευνητῶν.

Πίνακας 202 αθλών και ενόπλων πολιτών (64 Ελλήνων και 138 Τούρκων) πεσόντων κατά τα "Φόβια"

α/α	Ονοματεπώνυμο	Εθνικότητα	Τόπος θανάτου	Καταγραφή	Μαρτυρία- Βιβλιογραφία	Ημερομηνία θανάτου		
1-2	(δύο αντάρτες)	1-2	Ελληνική	μάχη Μεσοτόπου	Βρίσκα	Στ. Παπαράς, περιόδ. "Ερεσός", τ. 23, 1978, σ. 32	23-11-1912	
3	Γεώργιος Α. Καλαϊτζής (πολίτης)	3	Ελλην.	Λαλιόσια Μεσοτόπου	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 154	19-11-1912	
4	Δημήτριος Α. Καμπούρης (πολίτης)	4	Ελλην.	μάχη Μεσοτόπου	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 154	24-11-1912	
5	Ευάγγελος Α. Καμπούρης (πολ.)	5	Ελλην.	μάχη Μεσοτόπου	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 154	24-11-1912	
6	Γρηγόριος Ιωάν. Πλωμαρίτης (πολ.)	6	Ελλην.	μάχη Μεσοτόπου	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 154	24-11-1912	
7	Γιάννης Ηλ. Πλωμαρίτης (πολ.)	7	Ελλην.	μάχη Μεσοτόπου	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 154	24-11-1912	
8	Αρχάγγελος Γ.ρ. Αφρικήτης (πολ.)	8	Ελλην.	μάχη Μεσοτόπου	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 154	24-11-1912	
9	Νικόλαος Δασποινάκης Βατουσανής (αντάρτης)	9	Ελλην.	αντ. μαχη Κλαπάδου	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 168	τέλη 12 ^{ης} 1912	
10-12	(τρεις αντάρτες)	Τουρκ.	μάχη Μεσοτόπου	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 173	4-11-1912		
13	Βασίλειος (πολίτης)	Τουρκ.	μάχη Μεσοτόπου	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 173	24-11-1912		
14	Μαυρομυζής (πολίτης)	Τουρκ.	μάχη Μαλόντα	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 170	12-12-1912		
15	Παραβίλος (πολίτης)	Τουρκ.	μάχη Μαλόντα	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 170	12-12-1912		
16	Ραϊζέκ Καπάνιτς (πολίτης)	Τουρκ.	Μεσοτόπος	Μεσοτόπος	Π. Κοντινέλης "ο κόσμος ο μικρός", 1984, σ. 169	12-12-1912		
17	Αχμέτ Σαμάν (πολίτης)	Τουρκ.	Ν. Δ. Λέσβος	Μεσοτόπος	Γ. Δανιήλ, περ. "Ερεσός", 2002, τ. 167, σ. 30	μέσα 12 ^{ης} 1912		
18	Ροζάτ (αγρότης)	Τουρκ.	Τομαί' Ντίρσιτ Ερεσού	Μεσοτόπος	Φώτης Βασιλογιού, προφ. μαρτ. στον Α. Κυριακή τέλη 11 ^{ης} 1912	25-12-1912		
19	(πολίτης-γυρ. του Ροζάτ)	Τουρκ.	Τομαί' Ντίρσιτ Ερεσού	Μεσοτόπος	Φώτης Βασιλογιού, προφ. μαρτ. στον Α. Κυριακή τέλη 11 ^{ης} 1912	25-12-1912		
20	Στάθης Σκούρτης (καλόγερ. Μ. Πιθαρίου)	10	Ελλην.	Ν. Δ. Λέσβος	Ερεσός	Στ. Παπαράς, περ. "Ερεσός", 2002, τ. 167, σ. 32	25-12-1912	
21	(πολίτης-αυτοκτονή)	Τουρκ.	Ερεσός	Ερεσός	Γ. Δανιήλ, περ. "Ερεσός", 2002, τ. 167, σ. 30	μέσα 12 ^{ης} 1912		
22-23	(δύο ναυτικοί)	11-12	Ελλην.	Σίγρι	Αϊβιάλι	ορ. Μυτιλήνης "Λαϊκός Αγών", 14-11-1912, σ. 3	11-11-1912	
24	(πολίτης)	Τουρκ.	Ν.Δ. Λέσβος	Σίγρι	προφ. μαρτυρία στον Άρη Κυριακή	αρχές 1913		
25-26	(δύο πολίτες)	13-14	Ελλην.	Ν. Δ. Λέσβος	Ν. Δ. Λέσβος	Π. Χαβαράνης, περ. "Ερεσός", 2002, τ. 167, σ. 45	12 ^{ης} 1912	
27	Αλκίνοβιτς υιός Χ' Πασά (αντάρτης)	Τουρκ.	Ν. Δ. Λέσβος	Ν. Δ. Λέσβος	Π. Χαβαράνης, περ. "Ερεσός", 1978, τ. 23, σ. 45	12 ^{ης} 1912		
28	Ισμαήλ Γ.δούλ (αντάρτης)	Τουρκ.	Ν. Δ. Λέσβος	Ν. Δ. Λέσβος	Π. Χαβαράνης, περ. "Ερεσός", 1978, τ. 23, σ. 45	12 ^{ης} 1912		
29-31	(τρεις υιοί)	15-17	Ελλην.	Τελώνια	Τελώνια	ορ. "Λαϊκός Αγών", 18-11-1912, σ. 2	6-11-1912	
32-34	(μικροί πολίτες)	Τουρκ.	Ν. Δ. Λέσβος	Ερεσός	Γ. Δανιήλ, περ. "Ερεσός", 2002, τ. 167, σ. 33	12 ^{ης} 1912		
35	Εμμ. Γουρουνός του Λόδα (αντάρτης)	18	Ελλην.	μάχη Μεσοτόπου	Άγρα	Ι. Τριανταφυλλίδου, "Άγρα Λέσβου", 2000, σ.171	23-11-1912	
36	Κωνσταντίνος υιός Θεωλ. (πολίτης)	19	Ελλην.	Αποθήκη	Άγρα	Ι. Τριανταφυλλίδου, "Άγρα Λέσβου", 2000 σ. 171	17-8-1913	
37	Ιγνάτιος Δρόντης του Βασίλ. (πολίτης)	20	Ελλην.	Αποθήκη	Άγρα	Ι. Τριανταφυλλίδου, "Άγρα Λέσβου", 2000 σ. 171	17-8-1913	
38	Βασίλειος Γ. υιός του Θεωλ. (πολίτης)	21	Ελλην.	Αποθήκη	Άγρα	Ι. Τριανταφυλλίδου, "Άγρα Λέσβου", 2000 σ. 171	17-8-1913	
39-40	(δύο αντάρτες)	Τουρκ.	μάχη Άγρας	Άγρα	Ι. Τριανταφυλλίδου, "Άγρα Λέσβου", 2000, σ.169	22-11-1912		
41	Ν. Κυριακίδης (αντάρτης)	22	Ελλην.	μάχη Μεσοτόπου	Πολύχνητος	ορ. "Λαϊκός Αγών" 27-12-1912, σ. 2	24-11-1912	
42	Π. Καρακωνάντης (αντάρτης)	23	Ελλην.	μάχη Μεσοτόπου	Πολύχνητος	ορ. "Λαϊκός Αγών" 27-12-1912, σ. 2	24-11-1912	
43	(πολίτης-βουκό)	Τουρκ.	Αγιάσος	Αγιάσος	ορ. Μυτιλήνης "Σόλωνος Νοέμ. 1912	11ος 1912		
44	Δημήτριος Γ. Πιστιλιδής (πολίτης)	24	Ελλην.	Πλωμάρι	Πλωμάρι	Μ. Αιλιό, Λέκ. Μ. Καζαντινίου, 1934, σ. 173,	29-10-1912	
45	Δημήτρ. Ε. Καμάς (αντ. μάχ. Κλαπάδου)	25	Ελλην.	Αγία Άννα Καλλώνης	Πλωμάρι	ορ. "Λαϊκός Αγών", 13-12-1912, σ. 2	11-12-1912	
46-47	(δύο πολίτες)	Τουρκ.	Πλωμάρι	Πλωμάρι	Β. Κουρβανού Λέκ. Λέσχ. Πλωμ., 2011, σ. 20	29-10-1912		
48-49	(δύο αντάρτες)	Τουρκ.	Λαγκάδα Πλωμ.	Ασπίτινις	Χ. Παπαδόπουλος, 6 ^{ος} 2012, προφ. μαρτυρία	4-12-1912		
50-52	(τρεις αντάρτες)	26-28	Ελλην.	μάχη Αμφοπορφολικής	Λόμας Μύλοι	Α. Στρατηγόπουλος, 1914, "Εξ Λέσβου", σ. 91	3-12-1912	
53-72	(είκοσι αντάρτες)	Τουρκ.	μάχη Χλιά Βρίσκα	Α. Μύλοι	Βασιλοπούλου, περ. "Λαϊκός Αγών", 13-11-1912	11-11-1912		
73	Ι. Αντωνίου Χιόντης (κροσφόλης)	29	Ελλην.	Μυτιλήνη	Μυτιλήνη	ορ. "Σόλωνος", 18-11-1912, σ. 1 Στήλη Επιστολών	17-11-1912	
74	Κομήτης (γιορτοπώλης)	Τουρκ.	Μυτιλήνη	Μυτιλήνη	ορ. "Νεολόγος" Κωνσταντίνος, 16-11-1912, σ. 2	8-11-1912		
75-76	(δύο αντάρτες-αυθιμαστοί)	Τουρκ.	Μυτιλήνη	Ν. Δ. Λέσβος	ορ. "Εμμέρος" Αθηνών, 12-12-1912	1-12-1912		
77	Δημήτριος Σαραντινός (πολίτης)	30	Ελλην.	πολιτοκρία Μανταμάδου	Μανταμάδος	ορ. "Σόλωνος", 24-11-1912, σ.1	23-11-1912	
78	Γεώργιος Θεοδοσίου (πολίτης)	31	Ελλην.	πολιτοκρία Μανταμάδου	Μανταμάδος	ορ. "Σόλωνος", 24-11-1912, σ.1	23-11-1912	
79	Ευμοστία Χρ. Αντωνιάδης (πολ.)	32	Ελλην.	πολιτοκρία Μανταμάδου	Μανταμάδος	ορ. "Σόλωνος", 24-11-1912, σ.1	23-11-1912	
80	Κόμης (πολίτης)	Τουρκ.	Γέρα	Γέρα	Γ. Δ. Δημόπουλος, Σόλων. Φύλ. "Ιστορία Λέσβου", 1996, σ. 233	Νοέμ. 1912		
81-90	(δέκα αντάρτες)	Τουρκ.	μάχη Λάρσου	Β.Δ. Λέσβος	Ερ. "Σόλωνος", 4-12-1912, σ. 1	3-12-1912		
91	Αλεξάνδρ. Ι. Τατάς (πολίτης-φωράς)	33	Ελλην.	Λαφίνα	Πέτρα	Ν. Παπαδόπουλος, Λέκ. Λέσχ. Πλωμαρίου, σ. 55,	10-11-1912	
92-94	(τρεις υιοί)	34-36	Ελλην.	Πέτρα	Πέτρα	Ερ. "Λαϊκός Αγών", 17-11-1912, σελ. 2	15-11-1912	
95	Σταύρος Τατάς (πολίτης)	37	Ελλην.	αμφοπορφολική	Πέτρα	Ν. Παπαδόπουλος, Λέκ. Λέσχ. Πλωμαρίου, σ. 55,	4-12-1912	
96	Κυριάκος Δελιγιάννης (πολίτης)	38	Ελλην.	αμφοπορφολική	Πέτρα	Ν. Παπαδόπουλος, Λέκ. Λέσχ. Πλωμαρίου, σ. 55,	4-12-1912	
97	Νικόλαος Μαλιδής (πολίτης)	39	Ελλην.	αμφοπορφολική	Πέτρα	Ν. Παπαδόπουλος, Λέκ. Λέσχ. Πλωμαρίου, σ. 55,	4-12-1912	
98	Δημήτριος Χρυσοστόμου (πολίτης)	40	Ελλην.	αμφοπορφολική	Πέτρα	Ν. Παπαδόπουλος, Λέκ. Λέσχ. Πλωμαρίου, σ. 55,	4-12-1912	
99	Ι. Γεωργίου Φωτιάδης Κυριακού (πολ.)	41	Ελλην.	αμφοπορφολική	Πέτρα	Ν. Παπαδόπουλος, Λέκ. Λέσχ. Πλωμαρίου, σ. 55	4-12-1912	
100-102	(τρεις αντάρτες)	Τουρκ.	Πέτρα	Πέτρα	Β. Δ. Λέσβος	Β. Δ. Λέσβος	11-11-1912, σ. 1	8-12-1912
103-104	(δύο χωροφύλακες)	Τουρκ.	Πέτρα	Πέτρα	Β. Δ. Λέσβος	Ερ. "Λαϊκός Αγών", 11-11-1912, σ. 1	8-12-1912	
105	(πολίτης-κροσφόλης)	42	Ελλην.	Πετρί	Πετρί	Ερ. "Λαϊκός Αγών", 17-11-1912, σ. 2	15-11-1912	
106-115	(δέκα πολιτοφύλακες)	Τουρκ.	σφατιάς Μολύβου	Μολύβος	Αντ. Ευαγγελινός, αθήμ. γραπτή μαρτ.	αρχές 12 ^{ης} 1912		
116	Σαβήρ Γυζαζή Εφένδη (πολίτης)	Τουρκ.	Σκαμιά	Κάπη	Αντ. Ευαγγελινός, 1980, αθήμ. γραπτή μαρτυρία	12 ^{ης} 1912		
117	Βασίλης Καραγιάννης (αντάρτης)	43	Ελλην.	Παπαζήλ Αδραμντιού	Σκαμιά	Αντ. Ευαγγελινός, 1980, αθήμ. γραπτή μαρτυρία	12 ^{ης} 1912	
118	Σοφίος Εμμερσίτης Πέτρας	Τουρκ.	Σκαμιά	Σκαμιά	Στ. Αναγνώστου, Ερ. "Ταχυδρόμος", 24-3-1929, μέσα	12 ^{ης} 1912		
119	(πολίτης)	Τουρκ.	Σκαμιά	Σκαμιά	Στ. Αναγνώστου, Ερ. "Ταχυδρόμος", 24-3-1929, μέσα	12 ^{ης} 1912		
120	(πολίτης-γιορτοπώλης)	Ελλην.	Στόνη	Στόνη	Γ. Θεοδοσιάδης Αγία Παρασκευή (αρχ. Βαλκ. ΓΕΣ)	11-11-1912		
121-135	(δεκαπέντε πολίτες)	Τουρκ.	Σκαλοχώρι	Σκαλοχώρι	Α. Θεοδοσιάδης, 1912, "Κόδης Σκαλοχωρίου" σ. 49,	9-12-1912		
136-140	(πέντε πολίτες)	Τουρκ.	Βατούνα	Βατούνα	Ι. Μανουσίου, "Αι Γράμματα" τ. 97-98, σ. 18,	12 ^{ης} 1912		
141	(αντάρτης)	44	Ελλην.	μάχη Φύλας	Λέσβος	Π. Παρασκευαΐδης, "Αιολ. Χρονικά", 2012, σ. 22	12 ^{ης} 1912	
142	(πολίτης)	45	Ελλην.	Φύλα	Φύλα	Λαϊκός Αγών", 20-11-1912, σελ. 2,	18-11-1912	
143	(πολίτης-κροσφόλης)	Τουρκ.	Φύλα	Φύλα	Αντ. Γενιόπουλος, "Οδοί στη Φύλα", 2007, σ. 4,	8-12-1912		
144-147	(τέσσερις χονροίμοι)	Τουρκ.	Φύλα	Φύλα	ορ. "Λαϊκός Αγών", 13-12-1912,	8-12-1912		
148-165	(δεκαοκτώ πολίτες)	Τουρκ.	Υψηλόμοιστο	Υψηλόμοιστο	Π. Παρασκευαΐδης, "Αιολ. Χρονικά", 2012, σ. 21,	12 ^{ης} 1912		
166-169	(τέσσερις αντάρτες)	46-49	Ελλην.	μάχη Παπαζήλ	Κλαίο	ορ. "Σόλωνος" 27-11-1912, στήλη "Επιστολών"	25-11-1912	
170	(πολίτης)	50	Ελλην.	Γέλια	Γέλια	Ερμ. "Λαϊκός Αγών", 13-12-1912, σ. 2	12-12-1912	
171	Παρ. Δ. Πατούς (αντάρτ. εμφοπορφολ.)	51	Ελλην.	μάχη Καντρί	Αγ. Παρασκευή	Στ. Κράλλη, "Αγ. Παρασκευή", 1963, σ. 27	4-12-1912	
172	Δημ. Αλιάνης (αντάρτ. εμφοπορφολ.)	52	Ελλην.	μάχη Καντρί	Αγ. Παρασκευή	Στ. Κράλλη, "Αγ. Παρασκευή", 1963, σ. 27	4-12-1912	
173-175	(αρκούντες αντάρτες)	Τουρκ.	μάχη Πλάττι Δεσατόη	Β.Δ. Λέσβος	Ερ. "Σόλωνος", 6-12-1912, σ. 1,	5-12-1912		
176	(πολίτης)	53	Ελλην.	Κλωμάρδους	Κλωμάρδους	Ερ. "Σόλωνος", 13-12-1912, σ.1	12-12-1912	
177-179	(τρεις πολίτες)	54-56	Ελλην.	Κάμπος Καλλωνής	Λέσβος	Ρ. Παπαδόπουλος, "Αιολ. Χρονικά", 2012, σ. 190	17-11-1912	
180	Χαμιά (πολίτης)	Τουρκ.	Αργινά	Αργινά	Γ. Παναγιώτης, "Καλλοναϊκά", τ. 13, 1981, σ. 4	5-12-1912		
181	Παπαδόπουλος του Μπαμπή Παναγιώτη (πολ.)	Τουρκ.	Αργινά	Αργινά	Γ. Παναγιώτης, "Καλλοναϊκά", τ. 13, 1981, σ. 4	5-11-1912		
182	Βερεσέτ (πολίτης)	Τουρκ.	Αργινά	Αργινά	Γ. Παναγιώτης, "Καλλοναϊκά", τ. 13, 1981, σ. 4	5-11-1912		
183	(Χότζας Αργινάων)	Τουρκ.	Αργινά	Αργινά	"Λαϊκός Αγών", 6-12-1912, σελ. 2,	5-12-1912		
184	Καμινάκος Νικόλαος (καλόγερ.)	57	Ελλην.	Μονή Αιμωάνος	Παράκουλτα	Μ. Καλλονιάς, "Σάκτα Καλλονής", 1927, σ. 15	8-12-1912	
185	Νικόλαος Κλερετζή (βουκό)	58	Ελλην.	Παράκουλτα	Παράκουλτα	Ερ. "Λαϊκός Αγών", 20-11-1912, σ. 2	8-11-1912	
186	(πολίτης)	59	Ελλην.	Δάφνα	Δάφνα	Ερ. "Λαϊκός Αγών", 20-11-1912, σελ. 2	18-11-1912	
187	(Χότζας Δαφνίων)	Τουρκ.	Δάφνα	Δάφνα	Μ. Καλλονιάς, "Σάκτα Καλλονής", 1927, σ. 15	8-12-1912		
188	(αστυνομικός Τσιρκέζος)	Τουρκ.	Δάφνα	Δάφνα	Μ. Καλλονιάς, "Σάκτα Καλλονής", 1927, σ. 15	8-12-1912		
189	Μακρίρ Αγάς (πολίτης)	Τουρκ.	Δάφνα	Δάφνα	Μ. Καλλονιάς, "Σάκτα Καλλονής", 1927, σ. 15	8-12-1912		
190	(πολίτης-Μαζής)	Τουρκ.	Δάφνα	Δάφνα	Μ. Καλλονιάς, "Σάκτα Καλλονής", 1927, σ. 15	8-12-1912		

191	(πολίτης-βουκόζ)	Τουρκ.	Δάφνη	Δάφνη	π.-Γιώργης Ράλλης, "Λαομνημονεύματα", 2001, σ. 41,	4-12-1912
192-193	(άδελφ. Νικίται-προσφύ)	60-61	Ελλην.	Πασιανιά	Εφ. "Λαϊκός Αγών", 18-12-1912, σ. 2	15-12-1912
194-196	(μικροί πολίτες)	Τουρκ.	Μέσσα	Β.Δ. Λέσβος	Εφ. "Λαϊκός Αγών", 18-12-1912, σ. 2	15-12-1912
197	(πολίτης-θαβέτης)	62	Ελλην.	Αγ. Παρυσκική	Εφ. "Σύλληψη", 17-11-1912, στ. Επτάομα	16-11-1912
198	(αντάρτης μάχης Κλασάδου)	63	Ελλην.	Κλασάδος	εφρ. Μινιά, "Χαρουγή", τ. Δ, σφ. 53-54, 12 ^{ος} 1912	5-12-1912
199	(αντίλαος-αυτάκι)	Τουρκ.	Σουμούρια	Σουμούρια	Γ. Καραμάνος "Αιολ. Γράμματα", 1973, σ. 469	4-12-1912
200	(πολίτης-κτίστης)	Τουρκ.	Σουμούρια	Σουμούρια	Γ. Καραμάνος "Αιολ. Γράμματα", 1973, σ. 469	4-12-1912
201	(πολίτης)	Τουρκ.	Σουμούρια	Σουμούρια	Γ. Καραμάνος "Αιολ. Γράμματα", 1973, σ. 469	4-12-1912
202	(πολ. Αρβανίτης)	Τουρκ.	Σουμούρια	Σουμούρια	Γ. Καραμάνος "Αιολ. Γράμματα", 1973, σ. 469	4-12-1912

ΕΛΛΗΝΕΣ ΝΕΚΡΟΙ	64	ΤΟΥΡΚΟΙ ΝΕΚΡΟΙ	138	ΣΥΝΟΛΟ ΝΕΚΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΦΟΒΙΑ	202
----------------	----	----------------	-----	-----------------------------	-----

6-3-2013

Άρης Κυριαζής

aristeidis2007@gmail.com

Αρ. Π. Στεργέλλης δ.φ.

Ο Παύλος Κουντουριώτης και τα λεσβιακά απελευθερωτικά κομιτάτα Νέα Πλωμαρίτικη μαρτυρία

Η απελευθέρωση της Λέσβου που άρχισε με την απόβαση στην πόλη της Μυτιλήνης στις 8/21 Νοεμ. 1912 και έληξε με την κατάληψη Σιγρίου και Ερεσού από τις ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις στις 17/30 Δεκ. του ίδιου χρόνου, δεν προέκυψε ξαφνικά και απρόοπτα στη δίνη των τοπικών γεγονότων του πρώτου βαλκανικού πολέμου. Ήλθε σαν αποτέλεσμα της συνάντησης των εθνικών πόθων του λεσβιακού λαού με το ωρίμασμα των γενικών συνθηκών που δημιουργήθηκαν μετά το ξέσπασμα του πολέμου στις 5/18 Οκτ. 1912. Είχε βέβαια προηγηθεί η προετοιμασία των πνευμάτων με τις κατάλληλες εθνικοαπελευθερωτικές κινήσεις και πολλά ήταν τα σημάδια με τα οποία είχε εκδηλωθεί η εθνική εγρήγορση τα τελευταία χρόνια.

Θα αρκεσθούμε σε δύο μόνο σαφείς εκδηλώσεις του εθνικού φρονήματος των Λεσβίων τα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας στο νησί.

Το ένα είναι οι πατριωτικές εισφορές των Λεσβίων για τις ανάγκες του στρατού και του στόλου, που συγκεντρώνονταν από το Ελληνικό Υποπροξενείο Μυτιλήνης και μεταβιβάζονταν στο εθνικό κέντρο, όπως έχουμε ανακοινώσει παλαιότερα ("Πατριωτικές εισφορές της Λέσβου πριν από τους Βαλκα-

νικούς Πολέμους", Β' Διεθνές Συμπόσιο Αιγαίου 1977, *Αιολικά Χρονικά*, Α', Μυτ. 1981, 319 κ.ε.). Οι εισφορές αυτές, που δεν ήταν μόνο λεσβιακό φαινόμενο, συνεχίσθηκαν με εντονότερο ρυθμό και μετά την απελευθέρωση του νησιού. Το άλλο είναι η συμμετοχή εκατοντάδων Λεσβίων εθελοντών μαζί με άλλους αλύτρωτους Έλληνες στις ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις την εποχή του άτυχου ελληνοτουρκικού πολέμου του 1897 (Στρ. Ανα-

γνώστου, *Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897 και ο αντίκτυπός του στη Λέσβο*, Μυτ. 1997).

Όταν η Λέσβος ετοιμάζεται να συμπεριληφθεί και τυπικά στις αλύτρωτες χώρες που επιδιώκουν να προστεθούν στον εθνικό κορμό, η τουρκική κυριαρχία στο νησί είχε σημαντικά κλονισθεί από δύο ξένες κατοχές στην πόλη της Μυτιλήνης, μία γαλλική το 1901 και μία από πέντε ευρωπαϊκές δυνάμεις το 1905.

Οι Λέσβιοι και μετά την κατάπαυση του πολέμου του 1897, παρακολουθούσαν την εξέλιξη των γεγονότων και караδοκούσαν. Στη Μακεδονία ο Λέσβιος Μητροπολίτης Καστοριάς **Γερμανός Καραβαγγέλης** δίνει έντονο το "παρών" πρωταγωνιστώντας στη διεξαγωγή του πολέμου για την υπεράσπιση των ελληνικών δικαιωμάτων. Στο Αιγαίο η κατά-

σταση βρίσκεται σε διαρκή επαναστατικό αναβρασμό. Το παράδειγμα της αυτονομίας της Κρήτης από το 1897, ύστερα από αλληπάλληλες επαναστάσεις, αποτελούσε σοβαρή πρόκληση και παράδειγμα για μίμηση. Η Σάμος, που είχε επιτύχει το ίδιο από την εποχή του αγώνα της ανεξαρτησίας, χωρίς την πλήρη ικανοποίηση των επιδιώξεών της, βρισκόταν σε επαναστατική κινητοποίηση από το 1908, με αρχηγό τον **Θεμ. Σοφούλη** και επεδίωκε, όπως και η Κρήτη, την ένωσή της με την Ελλάδα.

Οι ελληνικές κυβερνήσεις, και πριν από την πρωθυπουργία του **Ελ. Βενιζέλου** (1910), προετοιμάζονταν για αναμέτρηση με την Τουρκία, που θα είχε ως σκοπό την επέκταση των ελληνικών συνόρων και την απελευθέρωση του νησιού. Αυτό αποδεικνύεται και από τη μελέτη του σχετικού αρχειακού υλικού του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών λίγο πριν από το 1912, όπου το Υπουργείο ενδιαφέρεται για πληροφορίες στρατιωτικού χαρακτήρα σχετικά με τη Λέσβο. Οι απαντήσεις του Υποπροξένου είναι ενθαρρυντικές για τη στρατιωτική κατάσταση στο νησί και επιπλέον δίνονται και πληροφορίες για τις εμφανίσεις τουρκικού και άλλων ξένων στόλων. Από τη συνεκτίμηση των πληροφοριών αυτών και των κινητοποιήσεων στο Αιγαίο προκύπτει για τη Λέσβο εικόνα αμφισβητούμενης περιοχής.

Τα γεγονότα του ιταλοτουρκικού πολέμου του 1911, προανάκρουσμα του πρώτου βαλκανικού πολέμου, δημιούργησαν καινούργιες ελπίδες στους Δωδεκανήσιους και μετά στους άλλους Αιγαιοπελαγίτες για την εθνική αποκατάστασή τους, πρώτα με την κατάληψη από τους Ιταλούς της Δωδεκανήσου αρχές Μαΐου του 1912, χωρίς σαφές πρόγραμμα για τη μελλοντική τύχη τους και με παραπλανητική τακτική, δεδομένου ότι ο λαός θεωρούσε τους Ιταλούς απελευθερωτές. Ένα μήνα αργότερα οι Δωδεκανήσιοι και λοιποί νησιώτες του νοτίου Αιγαίου ζητούσαν την αυτονομία τους, η δε Ικαρία και την ανακήρυξε τον Ιούλιο, επηρεασμένη από το κλίμα της κοντινής Σάμου.

Η Ελλάδα, που παρακολουθούσε τις ενέργειες αυτές, προσπαθούσε και νωρίτε-

ρα να τις ενισχύσει με προσοχή και ταυτόχρονα συζητούσε σε διεθνές επίπεδο το ζήτημα των νησιών (ανάμεσά τους και της Λέσβου), καθώς η Ιταλία δεν απέκλειε το ενδεχόμενο να καταλάβει και άλλα από αυτά. Η Τουρκία όμως σε περίπτωση κατάληψης από τους Ιταλούς των γειτονικών προς τα Δαρδανέλλια νησιών Χίου, Λέσβου κ.ά. απειλούσε με κλείσιμο των Στενών.

Οι ελληνικές προετοιμασίες μετά την ανάληψη της πρωθυπουργίας το 1910 από τον **Ελ. Βενιζέλο**, που διέθετε και την πολύτιμη εμπειρία του αλύτρωτου επαναστάτη Κρητικού, συνεχίζονταν εντατικά. Οι διπλωματικές διαβουλεύσεις και οι συμφωνίες για στρατιωτική σύμπραξη των βαλκανικών κρατών έφθασαν στο τελικό στάδιο ήδη από την άνοιξη του 1912. Ο **Βενιζέλος** και οι συνεργάτες του περίμεναν τον κατάλληλο χρόνο.

Στη Λέσβο οι τουρκικές βιαιότητες και καταπίεσεις συνεχίζονταν με διάφορες μορφές ως το τέλος σχεδόν της κατοχής. Τα πνεύματα των κατοίκων όμως, ιδίως στο Πλωμάρι, όπου η τουρκική παρουσία ήταν λιγότερο αισθητή, ήταν έτοιμα και επιδίωκαν ανατροπή της κατάστασης και πραγματοποίηση των εθνικών πόθων. Όταν μετά την έναρξη του πολέμου ο Υποναύαρχος **Κουντουριώτης** κατέλαβε τη Λήμνο, άρχισε γρήγορα να έχει επαφές με τους Λέσβιους, ξέροντας τις διαθέσεις τους και επιδιώκοντας να λάβει πληροφορίες για τη στρατιωτική κατάσταση του νησιού. Απευθύνθηκε στον Πλωμαρίτη εμπορικό πράκτορα της Μυτιλήνης και γνωστό πατριώτη **Θρασ. Μελανδινό**, όπως πληροφορούμαστε από το πρώτο γράμμα του τελευταίου προς τον αρχηγό της ελληνικής ναυτικής μοίρας που περιπολούσε στα ανοιχτά της Μυτιλήνης από τα μέσα Οκτωβρίου (βλ. τη σχετική έκδοση της επιστολής από τη **Β. Κουρβανιού** στο επετειακό λεύκωμα της Λέσχης Πλωμαρίου 2011). Γίνονταν βέβαια συνεννοήσεις μεταξύ Υπουργείου Ναυτικών και **Κουντουριώτη** για την απελευθέρωση Λέσβου και Χίου, αλλά ο ελληνικός στρατός ήταν απασχολημένος στη Μακεδονία, υπήρχε το πρόβλημα της συνεννόησης με τις Μ. Δυνάμεις και επιπλέον το

Υπουργείο δεν απέδιδε ιδιαίτερη σημασία στην πρόθεση ανοργάνωτης συνδρομής των Λεσβίων, που ζητούσαν την απελευθέρωσή τους. Από τα μέσα Οκτωβρίου όμως είχε ανακοινώσει στον Ναύαρχο την πρόθεσή του για την κατάληψη της χερσονήσου της Καλλιπόλης, Χίου και Λέσβου. Βάσει αυτής της πρόθεσης, ο κυβερνήτης του θωρηκτού *Γ. Αβέρωφ Σοφ. Δούσμανης* μετέβη από τον Μούδρο στο Κάστρο της Λήμνου στις 17 Οκτωβρίου, για να πάρει πληροφορίες από τον **Μητροπολίτη Στέφανο** για τους κατοίκους και τη στρατιωτική κατάσταση των νησιών του Β. Αιγαίου, όπως μας πληροφορεί ο ίδιος στο ημερολόγιο του *Γ. Αβέρωφ* που δημοσίευσε.

Το ενδιαφέρον του Ναυάρχου συνάντησε πρόθυμη ανταπόκριση. Στη Μυτιλήνη και στο Πλωμάρι έχουν συσταθεί πατριωτικές επιτροπές (“κομιτάτα”, κατά τον όρο της εποχής), που είναι πρόθυμες να δώσουν πληροφορίες και να πάρουν πρωτοβουλίες, για να επισπεύσουν το έργο του Ναυάρχου. Στο περιβάλλον της Μητρόπολης Μυτιλήνης ενεργεί ο δραστήριος Πλωμαρίτης, γνωστός και έξω από το νησί **Θρασ. Μελανδινός** για τον οποίο ήδη κάναμε λόγο, “ψυχή της απελευθερωτικής κίνησης”, κατά τον **Ζανή Καμπούρη** και συμπαραστάτης μαζί με τον συμπατριώτη του **Π. Πετρέλλη** και άλλους στον Πρωτοσύγκελο **Βασίλειο Κομβόπουλο**. Είναι το κομιτάτο της Μυτιλήνης με πυρήνα Πλωμαρίτες πατριώτες. Η πρόοδος των πολεμικών επιχειρήσεων και η κατάληψη των νησιών του Β. Αιγαίου (μαζί με την Ίμβρο και Τένεδο) έχουν προκαλέσει γενικό ενθουσιασμό.

Στο Πλωμάρι, όπου κατά τον **Μελανδινό** υπήρχαν 300 περίπου ένοπλοι, έτοιμοι να βοηθήσουν την ελληνική απόβαση (επιστολή του από 27 Οκτ. 1912), ενεργούσε, ίσως και πριν από την έκρηξη του πολέμου, πενταμελές κομιτάτο, όπως έγραψε αργότερα ο **Μαλιάκας Λαίλιος** (†1949), μέλος του και αργότερα βουλευτής και Δήμαρχος Πλωμαρίου από το 1929. Την ίδια εποχή είχε γίνει προσπάθεια από τους Λέσβιους της Αθήνας για επαναστατικό κίνημα που απέτυχε από φόβους Πλωμαριτών δημογερόντων για αι-

ματοκύλισμα. Για τη δραστηριότητα του **Λαίλιου**, για την οποία έγραψε ο ίδιος αργότερα χωρίς να έχει γνώση των ενεργειών του **Κουντουριώτη**, θα μιλήσουμε παρακάτω.

Οι δυό απελευθερωτικές επιτροπές συνεργάζονταν στενά. Μετά την πρωτοβουλία του **Κουντουριώτη** να ζητήσει από τον **Μελανδινό** πληροφορίες που τον ενδιέφεραν, έχουμε τέσσερεις επιστολές του τελευταίου από τις έξι που προκύπτει ότι απέστειλε στον **Κουντουριώτη** ως τις 29 Οκτ. Ασφαλής τρόπος αποστολής δεν υπήρχε. Και επειδή αργούσε να βεβαιωθεί για την παραλαβή των επιστολών του λόγω και της θαλασσοταραχής που επικρατούσε, έστειλε και δύο προς **Βενιζέλο** και Υπουργό Ναυτικών **Ν. Στράτο** και μία μόνο προς **Βενιζέλο**. Ο **Μελανδινός** παρέχει τις αιτούμενες πληροφορίες για τη στρατιωτική και κοινωνικοοικονομική κατάσταση, αποστέλλει τοπικές εφημερίδες, δίνει οδηγίες απόβασης και πορείας του στρατού, με τη βοήθεια χάρτη και παρακινεί για την άμεση κατάληψη του νησιού. Η παρακίνησή του οφειλόταν στο φόβο για νέα αγγλική ή γαλλική κατοχή. Η τελευταία επιστολή, γράφτηκε στις 23 Νοεμβρ. μετά την απόβαση, προς **Βενιζέλο**.

Για το κομιτάτο του Πλωμαρίου τα πράγματα μας είναι γνωστά όπως τα περιέγραψε αργότερα απομνημονευματικά και κάπως υπερβολικά ο ίδιος ο **Μ. Λαίλιος** (πρώτα στο βιβλίο του **Μ. Καλλοναίου, Λέσβος, το νησί της αγάπης και της αρμονίας**, 1934, 172 κ.ά.). Τα άλλα μέλη του κομιτάτου ήταν οι **Δημ. Λαγουμίδης, Αντ. Ξωτεράς, Γ. Βότσαλος και Μ. Χ΄θασιλείου**. Φαίνεται ότι στη σύσταση του κομιτάτου οι πέντε του Πλωμαρίου οδηγήθηκαν και από επαναστατική αναταραχή που δημιουργήθηκε, κατά την πλωμαρίτικη παράδοση, με την απόπειρα αποβίβασης επαναστατικού αγήματος στη Μελίντα από Μυτιληνιούς της Αθήνας υπό τον **Λαγίδη**, η οποία όπως είπαμε, απετράπη από τους δημογέροντες. Μετά την εξέγερση της 29 Οκτ. στο Πλωμάρι και τον φόνο του **Δ. Πιτσιλαδή**, λόγω και των δυσκολιών του **Μελανδινού** να επικοινωνήσει με τον αρχηγό του στόλου, δεν έχουμε άλλη επιστολή του προς **Κουντουριώτη**. Τότε αρχίζει η δραστηριότητα του Λαίλιου.

Οι **Λαίλιος** και **Λαγουμίδης** συνέταξαν το γνωστό για το περιεχόμενό του πλαστό έγγραφο, με το οποίο διεκτραγωδούσαν στον **Κουντουριώτη** την επιδείνωση της κατάστασης, έδιναν τις απαιτούμενες πληροφορίες και τον καλούσαν να επισπεύσει τις ενέργειές του για την απελευθέρωση του νησιού, όπως και ο Μελανδρινός δίνοντας ταυτόχρονα έκφραση στην πατριωτική έξαψη που επικρατούσε εκείνες τις μέρες στο Πλωμάρι. Το έγγραφο στάλθηκε με ειδικά ναυλωμένο πλοιάριο, στο οποίο επέβαιναν τέσσερις τουλάχιστον κατονομαζόμενοι ψυχωμένοι Πλωμαρίτες ναυτικοί. Πρέπει όμως να έφθασε στα χέρια του **Κουντουριώτη** καθυστερημένα, όπως θα φανεί παρακάτω, και αφού στο μεταξύ είχε ενημερωθεί από απεσταλμένο του με τις πληροφορίες που ζητούσε, τον οποίο είχε αποστείλει παράλληλα με την επιστολή του στον **Μελανδρινό**. Ο **Λαίλιος** όμως στα δημοσιεύματά του πίστευε ότι ο ίδιος είχε πείσει τον **Κουντουριώτη** να ελευθερώσει το νησί, άποψη που επικρατεί τοπικά ως σήμερα. Στα ανώτερα κλιμάκια όμως υπήρχε και το ζήτημα της διενόησης της θέσης του προβλήματος.

Σχετικά με το κοιτάτο του Πλωμαριού παρουσιάζουμε σήμερα και μια έμμεση πρόσθετη μαρτυρία από το περιβάλλον του πολιτευτή **Λαίλιου**, την οποία μας εξέθεσε λίγα χρόνια πριν πεθάνει (2010) ο γραμματικός του γύρω στα 1930 **Γ. Μαλλιαρός** (1913-2010), αδελφός του άλλοτε **Μητροπολίτη Μηθύμνης Ιακώβου** (†1984) (αργότερα στέλεχος της Τράπεζας της Ελλάδος).

Ο **Μαλλιαρός** είχε αρθρογραφήσει στην εφημερίδα της Μυτιλήνης **Δημοκράτης** (2-1-2003, σ. 4) για ένα κανονάκι, δώρο του **Κουντουριώτη** στο Πλωμάρι σε αναγνώριση του ρόλου του στην απελευθέρωση του νησιού και ρωτήθηκε τότε από τον γράφοντα, κατά προτροπή του συναδέλφου **Στρ. Αναγνώστου**, για τις αναμνήσεις του σχετικά με τα συμβάντα, κατά τις αφηγήσεις του **Λαίλιου**.

Ο **Μαλλιαρός** μας είπε τότε τα εξής ενδιαφέροντα, όπως τα καταγράψαμε αμέσως από το στόμα του, τα οποία κατόπιν θα σχολιάσουμε.

“Το κοιτάτο πρέπει να είχε συσταθεί από το 1911(;). Στην αρχή συνεδρίαζε στο κτήμα του **Λαίλιου**, στο Βατάχτι, και κατόπιν στον κήπο του **Βότσαλου** Ίσα Μέσα, όπου βρισκόταν και το ταμείο εισφορών του κοιτάτου. Σε κάποια συγκέντρωση των μελών του στο Βατάχτι τα μέλη είχαν αποθέσει στο τραπέζι σωρό τα χρήματα για τις ανάγκες του κοιτάτου (οπλισμός κ.ά.). Παρών ήταν και ο **παπα-Σίμος Λίγκος**. Από τον πύργο που συνεδρίαζαν έτυχε να περάσει και ο Τούρκος διοικητής του Πλωμαριού **Μπαχά Μπέης**, που βρέθηκε για κάποια καταδίωξη. Ρώτησε για τα χρήματα που είδε στο τραπέζι και ο **παπα-Σίμος** του είπε με αθώο ύφος ότι προορίζονταν για τους φτωχούς. Ο Τούρκος έβγαλε και πρόσθεσε τη συνεισφορά του.

Ο **Λαίλιος** συγκέντρωνε τις πληροφορίες που του έστελνε ο έμπορος **Θρασ. Μελανδρινός** από τις αποφάσεις των Τούρκων στη Μυτιλήνη και τις έστελνε στον Ναύαρχο στη Λήμνο με το πλοίο του στόλου που περιπολούσε στα ανοιχτά του Πλωμαριού, μαζί με μέλαινες που του ψάρευαν στο Λογαρά. Τις αναφορές συνόδευαν και απεσταλμένοι του **Λαίλιου**.

Τη διάρρηξη του γραφείου της δημογεροντίας του Πλωμαριού την έκαναν ο ίδιος ο **Λαίλιος**, που κουτσάθηκε μάλιστα τότε, και ο πατέρας του **Γ. Μαλλιαρού Δημήτρης**, που πλαστογράφησε και τις υπογραφές των δημογερόντων στην αναφορά προς Κουντουριώτη, ως γραμματικός της δημογεροντίας. Ο **Λαίλιος** μαζί με την αναφορά έστειλε στον **Κουντουριώτη** και ματωμένα ρούχα του σκοτωμένου **Δημ. Πιτσιλαδῆ (Δημτράκα)**, για να του δείξει ότι οι κάτοικοι κινδυνεύουν και υποφέρουν. Ας σημειωθεί ότι ο **Μπαχάμπεης** είχε θέσει σε ομηρία τρεις ιερείς. Όταν ο Ναύαρχος αποφάσισε την απελευθέρωση, ύστερα και από τις πολλές αποστολές Πλωμαριτών, το Α/Τ **Νίκη**(;) ήταν αυτό που αποβίβασε στη Βαρεία τους Πλωμαρίτες που ανήγγειλαν τη νύχτα της 7 προς 8 Νοεμ. 1912 τον ερχομό του στόλου.

Τέλος, σχετικά με το κοιτάτο, αυτό κατέβαλε μετά την απελευθέρωση 10.000 (φράγκων;) για τις ανάγκες του στόλου.”

Ας έλθουμε στον σχολιασμό των πλη-

ροφοριών που έδωσε ο **Λαίλιος** στον **Μαλ-
λιαρό**.

Η πιθανότητα να συστήθηκε το κομιτάτο της απελευθέρωσης, που εμφανίζεται ενιαίο με της Μυτιλήνης, το 1911 δεν φαίνεται να αληθεύει, αφού ο ίδιος ο **Λαίλιος** στα δημοσιεύματά του που προαναφέραμε γράφει ότι συστήθηκε μετά τον φόνο του **Δ. Πιτσιλαδή**. Είναι όμως πιθανό να υπήρχε επαναστατική δραστηριότητα και πριν συσταθεί το κομιτάτο. Ξέραμε ότι η έντονη δραστηριότητα του **Λαίλιου** σχετιζόταν με τη σύνταξη της πρόσκλησης στον στόλο, τη διάρρηξη του γραφείου της δημογεροντίας για τη σφράγιση του πλαστού εγγράφου και την αποστολή του στον Μούδρο. Η δράση του κομιτάτου πρέπει να συνδυασθεί με όσα έγραψε ο **Ζανής Καμπούρης** στη βασική μελέτη του για την απελευθέρωση της Λέσβου και τη δράση του **Μελανδινού** (περιοδ. *Λεσβιακά*, τ. Δ', 1962, 183). Ότι δηλαδή ο κυβερνήτης του Α/Τ *Βέλος*, που περιπολούσε είχε ζητήσει από τα μέσα Οκτωβρίου από τον **Μελανδινό** πληροφορίες για τις τουρκικές δυνάμεις στο νησί. Ο **Μελανδινός** προφανώς απάντησε με τις παραπάνω επιστολές του, όταν όμως δημιουργήθηκε πρόβλημα με την ασφαλή αποστολή τους, τη συνέχεια έδωσε ύστερα από συνεννόηση ο **Λαίλιος** μετά την εξέγερση του Πλωμαρίου και με δική του αυτόνομη ενέργεια.

Ο Ναύαρχος όμως είχε εκδηλώσει ήδη το ενδιαφέρον του μέσω του κυβερνήτη του Α/Τ *Βέλος* που προαναφέραμε, παράλληλα όμως ή λίγο αργότερα φρόντισε να ενημερωθεί και από δεύτερη πηγή πληροφοριών.

Ο κυβερνήτης του θωρηκτού Γ. *Αβέρωφ*, **Σοφ. Δούσμανης** γράφει ότι οι πρώτες πληροφορίες που έλαβε ο **Κουντουριώτης** από τη Μυτιλήνη ήταν του Ανθυποπλοιάρχου **Βαφειάδη**, που είχε σταλεί στη Μυτιλήνη "ιγ-κόγγιτο" και μετέδωσε τις πληροφορίες που συνέλεξε με ραδιογράφημα την 1 Νοεμβρίου (*Το ημερολόγιο του Γ. Αβέρωφ κατά τους πολέμους 1912-13*, Αθ. 1939, 83). Γνωρίζουμε επίσης ότι το Α/Τ *Λόγχη* τη νύχτα της 22 προς 23 Οκτ. αποβίβασε στο λιμάνι της Μυτιλήνης με τρεχαντήρι ένα Μυτιληνιό που

είχε παραλάβει από το Μούδρο για πληροφοριοδότη. Η σύμπτωση της ημερομηνίας με την ημερομηνία της πρώτης επιστολής **Μελανδινού** προς **Βενιζέλο** προκαλεί εντύπωση. Πάντως φαίνεται ότι ο Μυτιληνιός που αναφέραμε ήταν ο **Βαφειάδης**. Το Α/Τ, που δεν έγινε αντιληπτό, θα τον παραλάμβανε από συμφωνημένο σημείο τα επόμενα μεσάνυχτα (Επ. Μπαμπούρης, *Το ναυτικόν μας κατά τους βαλκανικούς πολέμους...* Αθ. 1939, 55. Υπόδειξη Στρ. Αναγνώστου, τον οποίο ευχαριστώ). Τόσο ο **Δούσμανης**, όσο και ο άλλος συμπολεμιστής του **Κουντουριώτη** στις ναυτικές επιχειρήσεις υποναύαρχος κατόπιν **Ι. Θεοφανίδης**, γράφουν ότι παρουσιάστηκαν στον Ναύαρχο επιτροπές από Μυτιλήνη (Πλωμάρι, κατά **Θεοφανίδη**), που του ζητούσαν να δράσει. Κατόπιν αυτών ο Ναύαρχος ζήτησε την άδεια από την Κυβέρνηση να καταλάβει τη Λέσβο και τη Χίο (**Ι. Θεοφανίδης**, *Ιστορία του ελληνικού ναυτικού...*, Αθ. 1925, 122-7, Φ. Λάδης, *Προσωπικά ημερολόγια μελών των πληρωμάτων των θωρηκτών "Αβέρωφ" και "Υδρα"*, Αθ. 1993, 155 κ.ε.). Ως προς την ημερομηνία εμφάνισης της πρώτης λεσβιακής επιτροπής ο κυβερνήτης και ο μηχανικός του Γ. *Αβέρωφ*, **Γ. Κατσουρός** συμφωνούν ότι ήταν 3 Νοεμ. Ήταν φυσικό αμέσως μετά την επιτυχή απόβαση στη Μυτιλήνη να απελευθερωθεί πρώτο το Πλωμάρι (10/23 Νοεμ.), όπου οι κάτοικοι πανηγύρισαν έξαλλα (στιχουργήματα **Ειρ. Τυροπώλη**, σύνθεση Λεσβιακής Φάλαγγας).

Ο **Βενιζέλος**, μετά από αμφιταλαντεύσεις και ενθάρρυνση των Μ. Δυνάμεων στις αρχές Νοεμ. (**Στρ. Τζιμής**, **Βαγγ. Γιαννάκας** κ.ά., *Ιστορία της Λέσβου*, Μυτ. 1998, 223), έλαβε την απόφαση. Τελικά οι ενθαρρύνσεις αυτές, οι παραστάσεις των Λεσβιακών επιτροπών, οι πληροφορίες **Βαφειάδη** και **Μελανδινού**, όσες έφθασαν στα χέρια του Κουντουριώτη και το πλαστό έγγραφο του Πλωμαρίου, που έφθασε στον προορισμό του περί τις 3 Νοεμβρίου, οδήγησαν την εθνική ηγεσία να προχωρήσει στην απελευθέρωση της Λέσβου και των νησιών που ακολούθησαν.

Το Πλωμάρι και το Αστυνομικό Τμήμα Πλωμαρίου

Τον τελευταίο καιρό, στον τοπικό τύπο κυκλοφορεί, αλλά και με επερωτήσεις βουλευτών στη Βουλή των Ελλήνων, πρόθεση του αρμόδιου Υπουργείου για την κατάργηση του Αστυνομικού Τμήματος Πλωμαρίου και έχει ξεσηκωθεί η κοινωνία του Πλωμαρίου. Απ' ό,τι γνωρίζω, ο Δήμος Λέσβου έχει στείλει έγγραφο στην αρμόδια υπηρεσία ότι παραχωρεί τον απαραίτητο χώρο στο δημοτικό κτήριο του Δήμου Πλωμαρίου, όπου στεγαζόταν προ ετών το Τάγμα Εθνοφυλακής Πλωμαρίου, η Δ.Ο.Υ. το Δημοτικό Ταμείο, για τη δωρεάν στέγαση του Α.Τ. Πλωμαρίου.

Πρέπει να θυμηθούν όλοι, ότι στο Πλωμάρι υπήρχε προ αρκετών ετών, υποδιεύθυνση Χωρ/κής Πλωμαρίου και μάλιστα η δική μου ταυτότητα του 1962 υπογράφεται από τον τότε Διοικητή **Απόστολο Κονδυλό** της Υποδ/σεως Χωροφυλακής Πλωμαρίου, ενώ σε άλλο κτήριο ήταν το Αστυνομικό Τμήμα και στο Μεγαλοχώρι ακόμη, υπήρχε μέχρι προ ολίγων ετών Αστυνομικός Σταθμός Μεγαλοχωρίου.

Είναι λοιπόν, απορίας άξιον ποιός είναι εκείνος που σκέφτηκε τη μετακίνηση του Α.Τ. Πλωμαρίου που υπήρχε από αμνημονεύτων ετών στο Πλωμάρι, που είναι η δεύτερη πολύ του νησιού και πρωτεύουσα Επαρχίας από τις 3 επαρχίες του νησιού μας.

Διαβάζω στο ιστορικό βιβλίο του Πρωτ. π. **Γρηγορίου Δουμούζη** Γεν. Αρχιερατικού Επιτρόπου της Μητροπόλεώς μας ότι ο τότε Μητροπολίτης Πλωμαρίου, μακαριστός **Κωνσταντίνος Κοϊδάκης**, με το υπ' αριθμ. 125/24-2-1925 έγγραφο που έστειλε προς το Δήμο Πλωμαρίου, ζητούσε την εγγραφή στο δημοτολόγιο και μητρώο αρρένων του ανιψιού του **Δημητρίου Σ. Κοϊδάκη** και με άλλο έγγραφό του το υπ' αριθμ. 76923-4-1932 που απευθύνεται στο Δήμαρχο Πλωμαρίου, τον Ταμία του Δημοσίου, στον Μοίραρχον, στον Ειρηνοδίκη και Γυμνασιάρχη Πλωμαρίου, τους καλεί σε σύσκεψιν δια τον διορισμόν

ενοριακής επιτροπής Αγίου Νικολάου πλωμαρίου. Τα χρόνια εκείνα υπήρχαν μόνο στο Πλωμάρι και τη Μυτιλήνη όλες οι δημόσιες υπηρεσίες και τώρα μερικοί θέλουν να ερημώσουν όλη τη Λεσβιακή ύπαιθρο. Είναι τούτο σωστό; Είναι δίκαιο; Να ταλαιπωρούνται οι συμπολίτες μας σε όλο το νησί μας για να πηγαίνουν από το Αμπελικό και από το Σίγρι στη Μυτιλήνη για Δ.Ο.Υ., ΙΚΑ κ.λπ.;

Και επί τη ευκαιρία θα αναφέρω ονομαστικά διακεκριμένους Αστυνομικούς Διοικητές που πέρασαν από το Πλωμάρι στα 50 χρόνια της Ιερατικής μου Διακονίας, εξυπηρετούσαν με προθυμία όλους τους συμπολίτες μας, έφτασαν σε μεγάλους βαθμούς και υπηρετούν πολλοί εξ αυτών στην Αθήνα.

Στρατηγός **Εμμανουήλ Μπασιάς**, υπηρέτησε στο Πλωμάρι από 1968-1974 και είχε υπό την επιτηρήσή του 4 εξόριστους της επταετίας, το **Δημήτρη Παπασπύρου**, τ. Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων, το Βουλευτή της Εν. Κέντρ. **Γεράσιμο Βασιλάτο**, το Συνταγματάρχη **Δημήτριο Οπρόπουλο** και το **Γεώργιο Κατσιφάρα**, που έφυγε τελευταίος από την εξορία του στο Πλωμάρι, ενώ είχαν φύγει οι τρεις.

Πριν από τον αξέχαστο φίλο μου Στρατηγό **Μανώλη Μπασιά**, υπηρέτησαν ο **Απόστολος Κονδυλός**, ο **Γεωργ. Γεωργόπουλος** και ακολουθούν **Χρηστάκος Ι. Ταξίαρχος**, **Ιωάννης Κουτσαμπάσης**, **Φώτιος Καραχάλιος** Ταξίαρχος σήμερα, **Δημ. Σταματάκης**, **Αλκιβιάδης Κολτάκης**, **Δημ. Στάθης**, **Κ. Μαθέλος** τώρα είναι στο Αρχηγείο της Αστυνομίας, **Δημ. Μανωλιάδης**, Ταξίαρχος ε.α. **Δημητράκης Δημ.**, **Ντούμας Κων.**, **Δημ. Μαιστρέλλης**, **Χρήστος Κόντζογλου** και τόσοι άλλοι που δεν θυμάμαι τώρα, αλλά τα τελευταία 3 χρόνια εναλλάσσονται για λίγο καιρό διάφοροι δ/τές στο ιστορικό Α.Τ. Πλωμαρίου, που λειτουργούσε εδώ και **100 χρόνια** επί Τουρκοκρατίας μέχρι σήμερα.

Έχουμε την ελπίδα ότι οι αρμόδιοι φορείς και η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου μαζί με

τους Βουλευτές του τόπου, δεν θα δεχθούν να καταργηθεί το Α.Τ. Πλωμαρίου, που έχει γύρω του 8 ορεινά χωριά και τόσους ξένους.

Μαζί με τη διαμαρτυρία των συμπολιτών μου, ορθώνω κι εγώ τη δική μου, με τη βεβαιότητα ότι θα εισακουσθούν οι φωνές

όλων μας.

**Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Πρωτ. π. Ευστράτιος Μανωλέλλης
Χαλάνδρι Αττικής
Αναδημοσίευση από την εφημ.
“ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ” 6-2-2013**

Επιστροφή στην Άμαξο Αντώνη Ν. Ανδριώτη

Συνέχεια από το προηγούμενο

Το κλίμα της ζωής στην εξοχή άλλαζε με το πλησίασμα του χρόνου επιστροφής στο χωριό. Ετοιμασίες της κομπάνιας μας, ηθύμηση από τους μεγάλους, ότι όπου νάναι ανοίγουν τα σχολεία, δηλητηρίαζαν σιγά-σιγά το ήρεμο και ανέμελο κλίμα των πρώτων εβδομάδων. Η αλλαγή αυτή επισφραγίζονταν με το πρωτοβρόχι, που συνεπές στο ραντεβού του, έκαμε την εμφάνισή του περι τα τέλη Αυγούστου ή τις αρχές του Σεπτεμβρίου. Και μ' αυτό, η εικόνα του βουνού άλλαζε πλήρως. Η ψύχρα γινόταν αισθητή το πρωί και το βράδυ, η ζακέτα απαραίτητη τις ώρες αυτές κι η κουβέρτα μόνιμα στο κρεβάτι μας.

Μα δεν ήταν μόνο αυτά που σημάδευαν την αλλαγή. Το δυνατό πρωτοβρόχι, άλλαζε όλη την καθημερινή εικόνα που είχαμε συνηθίσει. Μετά τη βροχή, και το υπέροχο αίσημα της βρεγμένης γης, έβλεπες γύρω σου όλα σε μια παράταξη γιορτινή. Οι ελιές λαμποκοπούσαν στον ήλιο, οι πέτρες των ξηρολιθιών άστραφταν αντανακλώντας τον ήλιο που φαινόταν πιο λαμπερός, πιο κοντά μας. Και το χώμα, χαραγμένο από τους ορμητικούς παραχειμάρρους άλλοτε βαθειά κι άλλοτε επιφανειακά, να επιδεικνύει τη ροή που θα ακολουθούσαν τα χειμωνιάτικα ρυάκια στο δρόμο τους προς την λαγκαδιά, τις πλαγιές που θα διάβρωναν στο διάβα τους, που θα γίνοντουσαν δυσκολοδιάβατες για πεζούς και για ζώα. Ήταν μια άλλη εικόνα, που ξεδιπλώνονταν μπροστά σου και που ένιωθες να ζεί μια αλλιώτικη ηρεμία, μια νιρβάνα που προετοιμάζονταν να ζήσει τον ερχομό του καινούργιου, αυτού που θα πρασίνιζε σε λίγες βδομάδες τις γύρω πλαγιές για να καλωσορίσει τα βυζανιάρικα κατσικάκια και τους «κυνηγούς» των χορτών του βουνού.

Τα πρωτοβρόχια, εκτός από το σημάδεμα της αρχής του τέλους της εξοχής, έκαναν πιο

ελκυστικό ένα περίπατο κατά μήκος της λαγκαδιάς, μια πρόσθετη πρόφαση για την μητέρα μου να πεταχτεί μέχρι την Αηδονιάτισσα ή τον Άη-Δοντά για να ανάψει τα κανδήλια τους. Κι ήταν για μας ένας τέτοιος περίπατος μια αφορμή να μαζέψουμε τα πρώτα «διουχταρέλια» (κυκλάμινα) που φοβισμένα ξεπρόβαλαν σε κάποια κουφώματα ξηρολιθιών ή σε προστατευμένες περιοχές της λαγκαδιάς.

Κι όμως, το πρωτοβρόχι ήταν και μιαθύμηση του ερχομού του μεγάλου πανηγυριού της Άμαξος. Του πανηγυριού της Αηδονιάτισσας, που μάζευε όλους τους Αμαξιώτες και πολλούς προσκυνητές από το Παλαιοχώρι και το Καμμένο-Χωριό σε μια γιορτή ευχαριστηριακή προς το Θεό, που μας αξίωνε και πάλι να ζήσουμε τις χαρές του βουνού, αλλά και παρακλητική για να ξαναβρεθούμε και τον άλλο χρόνο πάλι όλοι μαζί.

Το πανηγύρι της Αηδονιάτισσας είχε ιδιαίτερη σημασία για την νεολαία της Άμαξος, γιατί η νεολαία επιφορτιζόταν ένα μεγάλο μέρος της προετοιμασίας του ναού, όπως το κουβάλημα του νερού από τη διπλανή πηγή του Παλαιολόγου για το πλύσιμο της εκκλησίας αλλά και για την προπαρασκευή του ασβέστου («τσιμίγμα») για το ασβέστωμα όχι μόνο του εσωτερικού χώρου της Παναγιάς, αλλά και του εξωτερικού του ναού, των γύρω πεζούλων, του κάτω μέρους των κορμών των γύρω λιόδεντρων, του πρίνου και του κυπαρισσιού της Παναγιάς. Έπρεπε, πριν το ασβέστωμα, να καθαρισθούν με τις τσουγκράνες οι γύρω πεζούλες, που θα υποδέχονταν τους πολυπληθείς προσκυνητές και θα τους πρόσφεραν τον απαραίτητο χώρο όπου θα μπορούσαν να απλώσουν τα «χραμέλια» τους και να ξεκουραστούν. Οι πιο μεγάλοι της νεολαίας ανελάμβαναν να φέρουν «μυρσινιές» με τις οποίες στόλιζαν την εξωτερική είσοδο του ναού καλύπτοντας όλο το κούφω-

μα της πόρτας με ισόπαχο κορμό-στεφανιού από μυρσινιές. Οι πιο μικροί σκορπιζόμασταν στους γύρω μπαχτσέδες για να γυρέψουμε λουλούδια και βασιλικούς με τα οποία και θα στολίζαμε τα εικονίσματα του τέμπλου. Τέλος, οι Αμαξιτώτισσες γυναίκες φρόντιζαν να έχουν έτοιμες πεντακάθαρες και καλοσιδερωμένες τις κεντημένες με μεράκι «ποδιές» του εικονοστασίου αλλά και τα καλύμματα με τα οποία «έντυναν» τις κόγχες του ιερού βήματος όπου θα τελούνταν η Θεία Ευχαριστία.

Όλα ήταν έτοιμα αργά μετά τη δύση του ήλιου. Πόρτες και παράθυρα έκλειναν, ανάβανε τα καντήλια και λίγο λιβάνι καμωμένο από μαγιάτικα τριαντάφυλλα καίγοντας έωνε την μαγευτική ευωδιά του με αυτή της μέρσινας και του βασιλικού σε μια σωπηλή προσευχή και συνάμα παράκληση προς στη Παναγιά την φύλακα και προστάτιδα της Άμαξος.

Την επαύριο πρωί-πρωί, καβάλα στο γαϊδουράκι του, ερχόταν ο παπάς από το Καμμένο-Χωριό με την συνοδεία του καντηλανάφτη του, που εκτελούσε και χρέη ψάλτου αλλά και επιτρόπου υπεύθυνου για τα κεριά και για τα λάδια που έφερναν οι πιστοί για το άναμμα των καντηλιών. Πλήθος από «λειτουργίες» και άρτους πρόδιδε μια ευημερούσα περιφέρεια χωρίς κανένα σημάδι για τον μαρασμό στον οποίο έμελλε να περιέλθει ύστερα από μια-δυο δεκαετίες. Κι όσο ανέβαινε ο ήλιος, τόσο και πλήθαιναν οι πανηγυριώτες που κατέφθαναν πεζοί ή με τα υποζύγια τους από τις γύρω «εξοχές» και τα χωριά. Πολλοί από τους άρρενες προσκυνητές έρχονταν με την κυνηγετική τους στολή, τα όπλα και τα κυνηγετικά σκυλιά τους, συνδυάζοντας τον εκκλησιασμό τους με μια βόλτα κυνηγιού μπας και βγάλουν κάνα ορτύκι ή καμιά πέρδικα, που ήταν άφθονες στην περιοχή. Άλλωστε, λίγα χιλιόμετρα πιο πέρα από την Άμαξο, στην Παρακλησιά, η Παναγιά, που γιορτάζει την ίδια μέρα με την Παναγιά την Αηδονιάτισσα, είναι γνωστή και σαν «Αρτικού» ή «Αρτικοπαναγιά» υποδηλώνοντας ότι η περίοδος του πανηγυριού της είναι αυτή κατά την οποία «πέφτουν» τα ορτύκια.

Ο χώρος γύρω από την Παναγιά, με τις ευρύχωρες και «καμπίσιες» πεζούλες του, προσφερόταν για ένα άνετο «πάρκινγκ» των υποζυγίων κοντά στον κορμό κάποιας ελιάς. Στις πιο κοντινές του ναού πεζούλες στρώ-

νονταν «χραμέλια» στις άκρες των πεζούλων κι εκεί μπορούσαν να ξαποστάσουν οι γεροντότεροι μια και τα καθίσματα ήταν λιγοστά κι οι πάγκοι ανύπαρκτοι. Κι εκεί γύρω από τους χώρους αυτούς της ξεκούρασης σχηματίζονταν μικρά και μεγάλα πηγαδάκια προσκυνητών που είχαν ήδη προλάβει να ανάψουν ένα κερί στη χάρη της Παναγιάς και τώρα απολάμβαναν τις κοινωνικές φιλοφρονήσεις.

Με το τέλος της λειτουργίας ακολουθούσε η αρτοκλασία, που άλλοτε γινόταν μέσα κι άλλοτε έξω, στον περίβολο του ναού, και τέλος εψάλετο επιμνημόσυνη δέηση για την ανάπαυση των κεκοιμημένων Αμαξιτών και όχι μόνο. Και με το «δι' ευχών» γέμιζε ζωντάνια όλος ο χώρος, με χειραψίες και χαιρετισμούς που συνόδευαν τα «Χρόνια Πολλά» και τα κεράσματα πήγαιναν κι έρχονταν. Κι όταν καταλάγιαζε αυτό το πανδαιμόνιο της χαράς, πολλοί κατευθύνονταν προς το καφενείο της κυρά-Δέσποινας για ένα καφέ και λίγο κρύο νερό. Πολλοί ήταν κι εκείνοι που αποδέχονταν την πρόσκληση των παρθεριστών της Άμαξος να περάσουν το υπόλοιπο της μέρας τους κοντά των, στον πύργο των. Οι ντόπιοι μερακλήδες συνέχιζαν την παρεούλα τους στο καφενείο της Δέσποινας, και σιγά-σιγά όταν πια στέγνωναν τα κουπάκια του καφέ τους, έβαζαν και ένα πενηνταράκι για να χαιρετίσουν την επέτειο. Και σιγά-σιγά το ένα πενηνταράκι έφερνε το άλλο για να αρχίσει το τραγούδι και να κληθεί η Παληοχωριανή μουσική και να συνεχιστεί το γλέντι μέχρι αργά το βράδυ.

Το πανηγύρι της Αηδονιάτισσας συναγωνίζετο σε αίγλη και κοσμοσυρροή αυτό του Άη Γιάννη, στα Φλίπια, που γιορτάζεται στις 29 Αυγούστου προς τιμή και ανάμνηση της αποτομής της κεφαλής του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου. Ακόμη και σήμερα το πανηγύρι του Άη Γιάννη είναι πόλος έλξης για πολλούς προσκυνητές από τα γύρω χωριά μια και υπάρχει πρόσβαση μέχρι το εκκλησάκι με αυτοκίνητο τόσο από το Καμμένο-Χωριό όσο και από τον εθνικό δρόμο Πλωμαρίου - Ακρασίου μέσω παρόδου στο ύψος του «Πεύκου του Λουβιάρ».

Τέλος, ένα άλλο πανηγύρι, που μάζευσέ όλους τους Αμαξιώτες, ήταν του Αγίου Ευσταθίου. Αυτό το πανηγύρι είναι από τα νεώτερα της περιοχής, μια και πρωτογιορτά-

στηκε το 1958 μετά την ανακαίνιση του παρεκκλησίου των Ταξιαρχών και κατόπιν συναφιέρωσής του και προς τιμήν του Αγίου Ευσταθίου. Με τον τρόπο αυτό θέλησαν οι Αμαξιώτες να γιορτάζουν την ολοκλήρωση της παραθεριστικής περιόδου, μια και για τους περισσότερους αυτή συνέβαινε να συμπίπτει με το άνοιγμα των δημοτικών σχολείων στις 20 Σεπτεμβρίου.

Εκτός από τα τρία αυτά πανηγύρια, του Άη Γιάννη στα Φλίπια, της Αηδονιάτισσας και του Αγίου Ευσταθίου στην Άμαξο, ένα έθιμο που διατηρήθηκε μέχρι τις μέρες μας ήταν η τέλεση λειτουργίας και στα εξωκκλήσια που δεν γιόρταζαν τους καλοκαιρινούς μήνες. Έπρεπε κι αυτά να λειτουργηθούν και ως εκ τούτου να καθαριστούν, να ασβεστωθούν, να τιμηθούν. Μ' αυτό το σκεπτικό αλλά και λόγω κάποιου τάματος, τελούνταν και λειτουργίες στον Άγιο Αντύπα και στο μικρό εκκλησάκι του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου της Άμαξος καθώς και στο εξωκκλήσι των Αγίων Ταξιαρχών στην Κάτω-Άμαξο.

Το εκκλησάκι του Άη Γιάννη του Προδρόμου της Άμαξος κτίστηκε (σύμφωνα με τις πληροφορίες μου) από την γιαγιά μου, **Ειρήνη Αντωνίου Μαμάκου** (το γένος **Ταταλιά**). Ανακαινίσθηκε το 1956 με χρήματα ομογενών από την Ν. Αφρική κυρίως των οικογενειών

Μαμάκου και με επίβλεψη του πατέρα μου. Τα μετέπειτα χρόνια το εκκλησάκι συντηρούνταν μόνο ως προς τις απαραίτητες επιδιορθώσεις (φτιάξιμο της σκεπής και των κεραμιδιών, της πόρτας, συντήρηση των τοίχων κ.λπ.). Και αυτή ήταν η μοίρα όλων των εξωκκλησιών που ήταν αποτέλεσμα της δυσπραγίας όλης της περιοχής Πλωμαρίου. Τελευταία όμως, ένας άνεμος ανακαίνισης έπνευσε στην περιοχή της Άμαξος και όλα τα εξωκκλήσια της είναι χαρά οφθαλμών, διατηρούμενα καθαρά και καλοσυντηρημένα. Με καινούργιους σκεπούς και κατά το πλείστον με καρφωτό κεραμίδι έτσι ώστε να αποφεύγονται οι ζημιές από τα ατσίδα, που είναι μια πραγματική πληγή για τα κεραμίδια του παλιού τύπου, που συναντάς σ' όλους τους παλιούς πύργους και ντάμια της περιοχής. Σήμερα τα εξωκκλήσια της Άμαξος (συμπεριλαμβανομένης και της Κάτω Άμαξος), είναι μικρές οάσεις ψυχής, όπου μπορεί κανείς να ανάψει ένα κερί και να νιώσει το άγγιγμα μιας ανείπωτης ηρεμίας, που την ζωντανεύουν τα αηδόνια της Αηδονιάτισσας, τα κοτσύφια των ρεματιών, και τα αμέριμνα πουλάκια της γύρω περιοχής συμπαράσύροντάς σε, σε μια συμπροσευχή και συνδοξολογία του Μεγάλου Δημιουργού.

ΤΕΛΟΣ

ΠΛΩΜΑΡΙ ΚΑΙ ΠΛΩΜΑΡΙΤΕΣ ΤΟΥ ΧΘΕΣ, μέσα από τον ποιητικό λόγο

του Στρατή Μαλλιάρου*

ΤΑ ΦΩΤΑ

Νάταν πάλι, νάταν Φώτα
σαν κι αυτά τα πρώτα,
κι όση αν ήταν η φουρτούνα
από τη μαούνα

με λαχτάρα να πηδούμε,
το σταυρό να βρούμε·
να βουτάμε κάτω, κάτω-κάτω,
στου βυθού τον πάτο.

Κι ύστερα πια με καμάρι
όποιος από μας τον πάρει,

με δειλία και με ρίσκο
νάβγει για το δίσκο.

Οι μπουρούδες να σφυρίζουν,
να πανηγυρίζουν
και με δύναμη οι καμπάνες
να χτυπούν παιάνες·

κι όλα, να! γυρίζουν πίσω,
για να τ' ακουμπήσω,
τα παλιά, καλά, τα πρώτα,
τα ζεστά τα Φώτα...

ΑΠΟΚΡΙΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΤΑΝΕΛΛΙ

Στο Πλατανέλλι αποκριές
και φίσκα οι καφενέδες.
Παίρνουν και δίνουν τα ρακιά,
τα γέλοια, οι αμανέδες.

Οι μερακλήδες τραγουδούν,
στο δρόμο, έξω, χορεύουν
και την μπαμπέσα τη χαρά
μέσα σ' αυτά γυρεύουν.

Κέφι, μεζέδες και φωνές,
πιοτά και παλαμάκια,

κύματα-κύματα ξεσπούν
και φεύγουν τα μεράκια.

Στα σκαλοπάτια τ' Άη-Λιά
πήχτρα γυναικομάνι,
που στα τσακίσματα γελούν
και φεύγουν μάνι-μάνι.

Μέσα σ' αυτό το χαλασμό
και μέσα στο Έρι πάλε
του Πλωμαριού φτεροκοπούν
καρδιά και νους - και βάλε.

ΟΙ ΚΟΥΝΙΕΣ

Στο βουνάκι τ' Άγιου Λιά
κάθε Καθαρή Δευτέρα
πανηγύρια και χαρές,
κούνιες, βόλτες δώθε-πέρα
μεσ' τους φλώμους, τους αξίστες
και χοροί σα νάταν πίστες.

Και τραγούδια χαρωπά,
κάπου-κάπου και φλερτάκια
και προσφάγια κι αφλογή
κι όμορφα κι αγνά γλεντάκια.
Θε μου, Θε μου! Θε μου, Θε μου!
θα τα ξαναδώ ποτέ μου...

ΕΡΙ ΠΑΛΕ

Πόσο στερηθήκαμε τις Αποκριές μας,
τις απλές κι αξέχαστες μα και ξελογιάστρες.
Μείναν σαν παράπονο μαύρο στις καρδιές μας
που δεν τις εξήσαμε πλάνες και ξενοιάστρες.

Τότε στο Γυμνάσιο μας απαγορεύαν,
σαν οι νύχτες άρχιζαν, να κυκλοφορούμε
κι έξω ως τραγουδούσανε, τρέχαν και χορεύαν,
απ' τα τζάμια κάναμε λίγο να τους δούμε.

Κι ύστερα πιο φύγαμε κι έμεινε φαρμάκι
να χυθεί σα χείμαρρος τούτο το τραγούδι.
Κι όσα χρόνια πέρασαν μένει το μεράκι
σαν το φως, τη χίμαιρα και της γης το χνούδι.

Νάταν πάλι Απόκριες κι ίδιες νάταν πάλι,
για να βγω νυχτιάτικα μόνος μου να λέω,
μεσ' τα στενοσόκακα, μέσα σε κραιπάλη,
το Έρι πάλε ήθελα και μαζί να κλαίω...

*** Γέννημα θρέμμα του Πλωμαριού,
όπου τέλειωσε Δημοτικό και Γυμνάσιο**

Διορθώσεις - Προσθήκες

Στο τεύχος 237, Ιουλ.-Αυγ.-Σεπτ. 2012, στην σελ. 13, το σωστό είναι ΕΟΝΙΤΕΣ
και όχι ΕΠΟΝΙΤΕΣ.

Στο τεύχος 238, Οκτ.-Νοέμβ.-Δεκ. 2012:

Παραπομπές - σελ. 9: ο αριθμός [3] γίνεται [3,25], ο αριθμός [18], γίνεται [18,27].

Παραπομπές - σελ. 10: ο αριθμός [25] γίνεται [για 25 βλέπε 3].

Παραπομπές - σελ. 10: [26] Πληροφορία Γ. Βαξαβανέλλη εν Κλειώ.

Παραπομπές - σελ. 10: ο αριθμός [26] είναι [28].

Συγχαρητήρια στην εγγονή μας Αγγελική θυγ. Κων/νου και Σούλας Δρακάτου, η οποία ήταν σημαιοφόρος στο Λύκειο Κεφαλληνίας, στην παρέλαση της 25-3-2012 και σήμερα είναι φοιτήτρια στα ΤΕΙ Λογιστικής Πειραιά. Οι ευχές μας και η αγάπη μας να τη συντροφεύουν σε όλη της τη ζωή και να έχει υγεία, πρόοδο.

**Με πολύ αγάπη
Ο παππούς και η γιαγιά
Πατήρ Γεώργιος Μανωλέλλης
Φρόσω Μανωλέλλη**

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΜΑΡΙΑ ΨΑΡΙΑΝΟΥ

Στις 18-02-2013 έφυγε αναπάντεχα από τη ζωή, η **Μαρία** σύζυγος **Παναγιώτη Ψαριανού** (αρχιμουσικού) κόρη του **Αριστείδη** και της **Αντιγόνης Πρωτούλη**.

Η **Μαρία** ήταν δραστήριο μέλος του Συλλόγου μας και της ΕΣΤΙΑΣ Νέας Σμύρνης.

Την Κυριακή 24 Μαρτίου 2013 με συγκίνηση παρακολούθησαν οι συγχωριανοί μας το Σαρανταήμερο μνημόσυνό της στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Πλωμαρίου.

Εκφράζουμε τα συλλυπητήριά μας στον σύζυγό της **Παναγιώτη** και το γιο της **Αριστείδη** και ευχόμαστε να είναι ελαφρύ το χώμα της Αττικής γης που την σκέπασε.

Επισκεφθείτε μας για να ενημερώνεστε για το Πλωμάρι και για μας
www.plomarion.com & www.plomaricity.gr

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΥΤΣΑΦΤΕΛΗΣ (1922-2013)

Δάσκαλος - Διευθυντής Α΄

Στις 16 Ιανουαρίου 2013, η σύζυγος, η αδελφή, τ' ανίψια, οι λοιποί συγγενείς, οι φίλοι, οι παλαιοί συνάδελφοι, οι μαθητές και η κοινωνία του Πλωμαρίου, προπέμψαμε από τον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου, με σφιγμένη την καρδιά και με βαθιά αισθήματα λύπης και οδύνης, τον αγαπημένο μας και σεβαστό Δάσκαλό μας **Γιάννη Δ. Κουτσαφέλη**.

Παιδί μιας φτωχής αλλά έντιμης οικογένειας βιοπαλαιστών, πέρασε δύσκολα παιδικά και εφηβικά χρόνια. Μετά το πέρασ των εγκύκλιων σπουδών του στο Πλωμάρι, φοίτησε πάντα διακρινόμενος, στη Μαράσλειο Παιδαγωγική Ακαδημία Αθηνών. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής επέστρεψε στο Πλωμάρι, όπου από νωρίς εντάχθηκε στο Ε.Α.Μ. Λέσβου. Από το 1948 έως το 1973 υπηρέτησε σε Δημοτικά Σχολεία του νησιού μας (Μεγαλοχώρι, Παλαιοχώρι, Μεσότοπο, Πλωμάρι) και ακολούθως στις Περιφέρειες Αθήνας και Πειραιά, μέχρι που συνταξιοδοτήθηκε το 1984 με το βαθμό του Διευθυντού Α΄. Νέος ακόμη συνέδεσε τη ζωή του με τη συνάδελφό του **Ειρήνη Ιω. Βαρτή**, με την οποία συμπορεύτηκε, με σύμπνοια και αγάπη, σε μια μακρά συμβίωση 60 περίπου ετών.

Υπήρξε ένας φωτισμένος παιδαγωγός και άνθρωπος, που λάμπρυνε με το κρυστάλλινο και αδαμάντινο ήθος του, και με το έργο και την προσφορά του την Εκπαίδευση, την οποία διακόνησε, με σπάνια ευσυνειδησία και αφοσίωση, για 35 χρόνια. Δίδασκε και ενέπνεε τους μαθητές του. Η διδασκαλία του, όπως ομολογούν εκείνοι που τη χάρηκαν, ήταν μια αληθινή μυσταγωγία. Δεν περιοριζόταν απλώς στα τυπικά διδακτικά του καθήκοντα, αλλά αφιέρωνε τον ελεύθερο από την εργασία του χρόνο να τους διδάσκει θέατρο, μουσική, εθνικούς χορούς, ζωγραφική κ.ά. και να τους ψυχαγωγεί με δημιουργικά παιχνίδια. Ακόμη, η παιδαγωγική του δράση

επεκτεινόταν και σε όλη την κοινωνία του Πλωμαρίου. Αξέχαστες έχουν μείνει οι εκλαϊκευμένες διαλέξεις του στη Λέσχη «Βενιαμίν ο Λέσβιος».

Φύση ανήσυχη, δημιουργική και ευαίσθητη στα μηνύματα της εποχής, ανυποχώρητος αγωνιστής και τρυγητής της ζωής και με υψηλό δημοκρατικό ήθος, αντιπαρερχόταν τα ψεύτικα και επου-

σιώδη και προσηλωνόταν στα μεγάλα και τα υψηλά. Οι αρετές του ήταν σπάνιες. Η ανυπόκριτη ευγένειά του, η αξιοπρέπεια και εντιμότητά του, η απροσποίητη καλοσύνη του, ο αιγαιοπελαγίτικος παλμός του και η παλλόμενη από αγάπη ψυχή του, καθρεφτίζονταν στο καθαρό, καλοσυνάτο και γελαστό πρόσωπό του και στον γλυκό του λόγο. Αποστρεφόταν την αδικία και τη μικροψυχία, τη θρασύτητα και την υπεροψία, τα δύο αυτά δεκανίκια της έπαρσης. Με θάρρος και αυταπάρνηση αντιμετώπιζε τις όποιες δυσκολίες της ζωής, γιατί αντλούσε δύναμη από τη γνήσια δημοκρατική του συνείδηση, τη λαϊκή του ρίζα και την ψυχική του καλλιέργεια.

Με την εκδημία του ο εκπαιδευτικός κόσμος του νησιού μας στερείται ενός καταξιωμένου και λαμπρού εκπαιδευτικού, η κοινωνία του Πλωμαρίου ενός δραστήριου, δημιουργικού, υπεύθυνου και δημοκρατικού πολίτη της κι εμείς, οι συγγενείς και φίλοι του, ενός μοναδικού ανθρώπου. Γι' αυτό και η απουσία του στοιχίζει ακριβά σε όλους μας, γνωρίζοντας πως με το λιγότεμα τέτοιων ανθρώπων φτωχαίνει η ζωή μας. Η μνήμη του όμως θα παραμείνει άσβηστη στις ψυχές μας, γιατί μας δίδαξε και μας κληρονόμησε τόσα πολλά για να τον θυμόμαστε.

Ο δικαιοκρίτης Θεός ας του προσφέρει την αιώνια ανάπαυση στη χώρα των «μακαρίων» και στην αγκαλιά των αγγέλων.

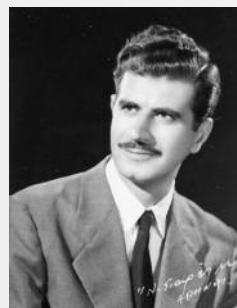
Νίκος Δ. Δέσης

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΛΟΥΜΕΡΗΣ

Στις 13 του Γενάρη 2013 πέθανε στην Αθήνα ο **Βασίλης**. Γεννήθηκε το 1925 στο Πλωμάρι. Πατέρας του ήταν ο **Σπύρος**, ένας λυγερόκορμος μουστακαλής, λεβεντάνθρωπος, όπως τον θυμάμαι και μητέρα του η **Ευδοκία**, μια εξαιρετική βρακοφορούσα αρχοντογυναίκα. Νέος ξενιτεύτηκε στο Σουδάν, κοντά στο γαμπρό του και την αδελφή του, όπου πρόκοψαν με τις επιχειρήσεις που ασχολήθηκαν. Παντρεύτηκε την **Αρετή Γιαλούρη**, με την οποία απέκτησαν δυό παιδιά. Μετά από χρόνια επέστρεψαν στην Ελλάδα. Εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου ζούσε μέχρι που άφησε την τελευταία του πνοή.

Θερμά συλλυπητήρια στη γυναίκα του, τα παιδιά του, τα εγγόνια του, τ' αδελφία του και σ' όλους τους συγγενείς.

Μ. Μπελάς

Το Δ.Σ. συμπαρίσταται στο πένθος τους.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστούμε θερμά όλους, όσοι μας συμπαράσταθηκαν στο βαρύτατο πένθος μας, για το χαμό του αγαπημένου μας συζύγου, αδελφού και θείου,

ΓΙΑΝΝΗ Δ. ΚΟΥΤΣΑΦΤΕΛΗ

Δασκάλου

Η σύζυγος, η αδελφή, τ' ανίψια

Φιλίτσα Σαμαρά - Γιάνναρου

Στις 2 Φεβρουαρίου 2013 έφυγε από κοντά μας μια Πλωμαρίτισσα, μια ηρωίδα της ζωής, που μαζί με τον άνδρα της **Παράσχο Σαμαρά** είχαν κάνει μια υπέροχη οικογένεια.

Στον άνδρα της, στα παιδιά της, στα εγγόνια και τα δισέγγονά της εύχομαι να ζούνε και να τη θυμούνται και να 'ναι ελαφρύ το χώμα της Αττικής γης που τη σκεπάζει.

Καλό σου ταξίδι **Φιλίτσα**.

Ο ξάδελφός σου Γιώργος Κ. Καμπάνης

Τριανταφυλλιά (Φιλίτσα) Σαμαρά το γένος Παναγιώτη Γιάνναρου

Στις 2 Φεβρουαρίου 2013 απεβίωσε ύστερα από μακροχρόνια ασθένεια η **Φιλίτσα Σαμαρά** και τάφηκε στο Μαρκόπουλο Αττικής όπου και ζούσε μαζί με τον σύζυγό της, τα παιδιά και τα εγγόνια της.

Η αποβίωσασα γεννήθηκε τον Αύγουστο του 1927 στο Πλωμάρι. Παντρεύτηκε με τον **Παρασκευά Σαμαρά** και ευτύχησε στη ζωή

της να μεγαλώσει 2 παιδιά, 6 εγγόνια και 4 δισέγγονα. Το τελευταίο των οποίων γεννήθηκε στις 26 Ιανουαρίου (8 ημέρες πριν τον θάνατό της).

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου εκφράζει στον σύζυγό της και την οικογένειά της νά 'ναι πάντα καλά και να την θυμούνται με αγάπη.

Προσφορές στη μνήμη

— Βογιατζή Πηνελόπη30€
στη μνήμη του συζύγου της Βύρωνα
και των γονέων της Βενετίας και Νικολάου.
— Πασγιάνος Παναγιώτης50€

στη μνήμη του καθηγητή του Ιωάννη
(ΝΤΙΝΟΥ) Βούρου.
— Πασγιάνος Γεώργιος50€
στη μνήμη του καθηγητή του

- Ιωάννη (ΝΤΙΝΟΥ) Βούρου.500€
 — Κουτσαφέλη Ειρήνη.....500€
 στη μνήμη του συζύγου της Γιάννη.
 — Μπούκη Μυρσίνη50€
 στη μνήμη του συζύγου της Θανάση
 και της μητέρας της Ευδοκίας.
 — Βερβέρη Αφροδίτη20€
 στη μνήμη Παναγιώτου Μυρσίνης
 και Φραγκούλη.
 — Μαραγγέλης Δημήτριος20€
 στη μνήμη της συζύγου του Παρασκευής.
 — Καλουμέρης Γρηγόρης50€
 στη μνήμη του αδελφού του Βασίλη.
 — Μπούκη Μυρσίνη242€
 στη μνήμη του συζύγου της Αθανασίου
 και των γονέων της.
 — Καπερώνη-Καζάζη Ρίτα20€
 στη μνήμη της Κικής Χατζηδημητρίου.
 — Σαμαράς Παντελής50€
 στη μνήμη Τριανταφυλλιάς (Φιλίτσας)
 Σαμαρά, των γονέων του Ιωάννη
 και Βενετίας και των αδελφών του Βατούλας,
 Απόστολου, Σωκράτη, Βασιλείου
 και Αγγελικής.
 — Σαμαράς Νικόλαος.....50€
 στη μνήμη Τριανταφυλλιάς (Φιλίτσας)
 Σαμαρά, της συζύγου του Μοσχούλας,
 των γονέων του Ιωάννη και Βενετίας
 και των αδελφών του Βατούλας,
 Απόστολου, Σωκράτη, Βασιλείου
 και Αγγελικής.
 — Σαμαράς Παρασκευάς (Παράσχος) ..100€
 στη μνήμη Τριανταφυλλιάς (Φιλίτσας)
 Σαμαρά, των γονέων της Παναγιώτη
 και Μαρίας και των αδελφών της Ευστρατίου,
 Χρυσάνθης, Κωνσταντίνου και Γρηγορίου.
 Αιωνία τους η μνήμη.
 — Σαμαράς Νικόλαος.....30€
 στη μνήμη της νύφης του Φιλίτσας.
 — Ψαρρά Πελαγία συζ. Εμμ.20€
 στη μνήμη της αδελφής της Φιλίτσας.
 — Φεργαδιώτης Μιλτιάδης50€
 στη μνήμη της γυναίκας του Μυρσίνης
 και της κοινιάδας του Ειρήνης Καψάλη.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Χαλδέζος Γαβριήλ50€	Κωνσταντινίδης Ηρακλής50€
Θεοδωρόπουλος Αθανάσιος20€	Σπήλιος Γιώργος20€
Αρμενάκας Ευάγγελος20€	Αρμενάκα Πηνελόπη20€
Χαλδέζος Σαράντου Κωνσταντίνος20€	Σαμαράς Παράσχος20€
Χαλδέζος Ευστρατίου Παναγιώτης50€	Χαλδέζου Μπέση20€
Τραγάκης Μιχαήλ100€	Καμπάνης Σπύρος30€
Ιωακείμ Ιωακείμ50€	Καπερώνη-Καζάζη Ρίτα20€
Μαλλιάρου-Λάζου Περσεφόνη20€	Μονέδας Στάθης20€
Πιτσιλαδής Φρόσω20€	Σακιώτη Ειρήνη20€
Ηρακλέους Χαράλαμπος20€	Καλουμέρης Γρηγόρης50€
Ψαρράς Παναγιώτης20€	Μπελά Ζαχαρώ20€
Ανδρόνικος Νικόλαος20€	Παλαιολόγου Βατώ20€
Χαλδέζος Ιωάννης20€	Στεργέλης Αριστείδης30€
Καραπατάκη Ειρήνη30€	Καπελιέρη Μυρσίνη10€
Γεραλής Κωνσταντίνου Βασιλείος30€	Αληγιάννης Νικόλαος20€
Ηρακλέους Παναγιώτης20€	Φεργαδιώτης Νικόλαος20€
Βογιατζή Πηνελόπη20€	Ευαγγελινέλης Παναγιώτης20€
Λυγερός Αποστόλης25€	Γιαλούρης Παναγιώτης20€
Βογιατζή Πηνελόπη του Τζάνου20€	Καραντάνης Μανώλης30€
Κυριακίδου Δήμητρα20€	Αποστόλου Απόστολος50€
Χατζηαναγνώστου Αναστασία20€	Μαλλιάρου Μαρία50€
Μαύρου Ευδοκία20€	Δημοπούλου Κλεονίκη50€
Κολυβάς Δημήτριος20€	Σοφικίτης Δημήτριος20€
Μαλλιάρος Ευστράτιος50€	Μανωλέλλης πατήρ-Ευστράτιος20€
Πασγιάνος Παναγιώτης50€	Κουλουμπή-Καπιτανέλλη Μαρία25€
Γιάννη Μαρία30€	Κουλουμπή Κατερίνα, Δικηγόρος25€
Φωτεινός Παναγιώτης50€	Φεργαδιώτης Μιλτιάδης20€
Κουντούρης Γιάννης30€	Σαμαράς Νικόλαος20€
Γεώργη Μυρσίνη20€	Βάγγαλη Δήμητρα, Δικηγόρος20€
Καραμπάση Βάνα20€	Αγριτέλλης Ευστράτιος20€
Βερβέρη Αφροδίτη20€	Σταυράκης Παναγιώτης20€
Ζαλούμη Δήμητρα20€	
Παπαθωμά Μαρία20€	
Μουτζούρης Μάριος20€	

Σκοποί Φιλαλληλίας
 Μουτζούρης Νικόλαος17,60€

ΜΗΝΑΣ Ν. ΑΡΤΟΠΟΥΛΟΣ
 Ορθοπεδικός Χειρουργός
 Χειρουργός Κεφαλής & Τραχήλου

Επιστημονικός Συνεργάτης Γενικής Κλινικής & «Παιδών» ΜΗΤΕΡΑ

Νοσοκομείο: «ΜΗΤΕΡΑ»
 Τ: 210 6869403
 Κ: 6977 123446
 E: artminas@yahoo.gr

Ιατρείο: «ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΙΣΤΗ»
 Κρήτης 72, Νέα Ιωνία
 Τ: 210 2717066
 F: 210 2717924

Νίκος Βουλαλάς
 Ψυχολόγος - Ψυχοθεραπευτής

Γ. Σισίνη 5, 115 28 Αθήνα
 (Σταθμός Μετρό: Μέγαρο Μουσικής)
 Τηλ.: 210 72 29 281
 Κιν.: 6976 111 450
 e-mail: nikolaosv@gmail.com

ΜΑΡΙΑ ΜΟΥΤΖΟΥΡΗ MSc
 ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΡΙΑ

MSc in Manipulative Therapy
 in Coventry Uni., UK
 Πτυχιούχος ΤΕΙ ΛΑΜΙΑΣ

μουτζουρι.μαρια@yahoo.com

Θεραπείες και κατ'οίκον Τηλ.: 6977 073125

Άννα Π. Νάνου
ΑΛΛΕΡΓΙΟΛΟΓΟΣ

Μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας
 Αλλεργιολογίας και Κλινικής Ανοσολογίας

ΙΑΤΡΕΙΟ: Λεωφ. Δημοκρατίας 39
 151 27, Μετσίτσια, Αθήνα

τηλ./fax: 210 80 30 554
 κιν.: 694 66 88 046
 e-mail: nanouanna@yahoo.gr

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Π. ΚΑΡΑΜΠΙΠΕΡΗΣ
 ΣΤΟΜΑΤΙΚΟΣ & ΓΝΑΘΙΚΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ
University-Mannover, Γερμανία

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ
University-Mannover, Γερμανία

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ:

ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΕΜΦΥΤΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ MSc, University-Mannover, Γερμανία
 ΑΚΤΙΝΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΣΤΟΜΑΤΟΣ, University-Mannover, Γερμανία
 ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ LASER, Elisabeth Hospital, Berlin, Γερμανία

ΙΣΟΓΕΙΟ

Τηλ: 2100812865
 6979172665

www Implant-dentistry.org
 www.aesthetic-dentistry.org

Βασ. Σοφίας 121 Αθήνα

ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ Ε. ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Π. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ 83 ΤΗΛ. 22510 28507
 ΜΥΤΙΛΗΝΗ ΚΙΝ.: 6946 55 41 21
 e-mail: theodoridou_vicky@yahoo.gr

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Χ. ΚΟΥΛΟΥΜΠΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΖΩΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 43
 Κ. ΧΑΛΑΝΔΡΙ 152 31
 (Τος ΟΡΟΦΟΣ)

ΤΗΛ.: 210 67 49 912
 ΚΙΝ.: 6974 987 842
 kouloubi.aik@dsa.gr

www.lawoffice-ka.gr

• ΕΛΑΙΟΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ •

ΠΛΑΣΤΙΚΑ - ΛΑΔΟΜΠΟΙΕΣ
 ΤΕΧΝΟΤΡΟΠΙΕΣ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΧΙΩΤΕΛΗΣ

Φάρρων 14 - Δραπετσώνα

Τηλ.: 210 4626.392 - Κιν.: 6972 392630

ΥΘΡΑΥΛΙΚΑ - ΘΕΡΜΑΝΣΗ
 ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ
 ΚΑΥΣΤΗΡΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΙΔΗΣ

ΠΛΩΜΑΡΙ ΠΕΣΒΟΥ - ΚΙΝ.: 6946408202

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
ΜΙΚΡΟΔΕΜΑΤΩΝ - ΜΕΤΑΚΟΜΙΣΕΙΣ

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΠΑΤΕΡΜΑΝΗΣ

ΠΑΡΑΛΑΒΗ-ΠΑΡΑΔΟΣΗ
 ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΣΑΣ

ΠΛΩΜΑΡΙ-ΜΥΤΙΛΗΝΗ-ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ: 694 800 1201 - 697 25 31 289
 22520 31451 - 697 849 4007

Μεσιτικό Γραφείο

Σκάλα Ερεσού
Τ.Κ. 81105

Ερεσός

22 530 52 170

22 530 52 171

6947021559

Ελευθ. Βενιζέλου 21
Agora Center, 1ος όροφος

Μυτιλήνη

22 510 41 770

22 510 42 137

Αγορές - Πωλήσεις - Ενοικιάσεις - Ανταποχές
Ανακαινήσεις - Επισκευές - Κατασκευές
Νομική & Οικονομική Υποστήριξη

www.lesvosestate.gr contact@lesvosestate.gr

ΠΙΤΣΙΛΑΔΗ
ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ 100%

ΟΥΖΟ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ

42% Vol. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΜΦΙΑΛΩΣΗ
ΣΤΟ ΠΛΩΜΑΡΙ ΛΕΣΒΟΥ 0.70 L
ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΤΟΠΟΙΑ ΠΙΤΣΙΛΑΔΗ
ΤΗΛ.: (22520) 32306

ΙΔΕΑ ΤΕΧΝΗ
τόσο φυσικό... σαν το αληθινό!!!

ΧΩΡΙΤΕΛΛΗ ΕΛΕΝΑ
διακοσμητικές & μονωτικές κατασκευές

ΚΟΜΝΗΝΑΚΗ 10 - 61100 - ΜΥΤΙΛΗΝΗ
ΤΗΛ.: 22510 40212 - ΚΙΝ. 6936 061468 - e-mail: idea_kai_techni@yahoo.gr

THE REAL GREEK TAVERNA
IN PLOMARI WITH TRADITIONAL HOME COOKING AT

ΜΑΜΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ'S

Τηλιακός Παντελής
Μαμά - Κατερίνα

ΑΜΟΥΔΕΛΙ - ΠΛΩΜΑΡΙ
TEL. 2252 300366 MOB. 6973700662

Δικηγορικό Γραφείο
Γεωργίου Π. Κομνηνάκη

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΚΟΜΝΗΝΑΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Αν. Κιουρκατιώτη 44, 136 72 Αχαρνές Αττικής
Τηλ/fax. 210 2466464, κιν.: 6974 611610
e-mail: komninakis.g@dsa.gr

ΨΑΡΑΔΕΛΛΗΣ
ΕΙΔΗ ΥΓΙΕΙΝΗΣ - ΠΛΑΚΑΚΙΑ

**ΟΛΑ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ
ΟΛΑ ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ**
ΣΕ ΕΙΔΗ ΥΓΙΕΙΝΗΣ, ΠΛΑΚΑΚΙΑ
ΑΞΕΣΟΥΑΡ & ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ W.C.
ΑΠΟ ΤΟ 1950 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΤΗΛ. ΚΕΝΤΡΟ: 2105240474

www.psaradellis.gr
e-mail: info@psaradellis.gr

ΑΘΗΝΑ • ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΑΧΑΡΝΑΙ • ΚΡΗΤΗ • ΠΑΤΡΑ

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΚΑΛΔΕΛΗ

ΚΤΗΜΑΤΟΜΕΣΙΤΗΣ

Πλωμάρι Λέσβου Τ. Κ. 81200

Τηλ/Fax: 22520 31711 Κιν: 6974 142661, 6932411563

www.lesvos-realestate.com • e-mail: m-estate@otenet.gr

**Ειδησεογραφικό Blog από το Πλωμάρι
Τα Νέα του Πλωμαρίου Online**

www.plomarineews.gr

ΜΕΣΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ REAL ESTATE AGENCY

Αγάλλιας Ευάγγελος
Αγάλλιας Εμμανουήλ

Πλωμάρι Λέσβου

T.K. 81 200

www.realestate-plomari.com

Mail: admin@realestate-plomari.com

Τηλ. Γραφείου: 22520 32474

Fax Γραφείου: 22520 33054

Τηλ. Οικίας: 22520 32354

Κινητό: 6944 851862

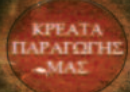

ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΨΩΜΑΔΕΛΛΗΣ Ο.Ε.
Παράδοση κατ' οίκον

Λ. Δημοκρατίας 59 (έναντι εκκλησίας Ζωοδ. Πηγής), Μελίσσια
Τηλ.: 210-61.36.499, 210-80.47.010

ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
ΤΥΡΑΝΗΣ
ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΗ
<<Άγιος Ιωάννης>>

6974658754
ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ

ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ
ΣΚΟΡΔΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
Αδειούχος Υδραυλικός
ΠΛΩΜΑΡΙ ΛΕΣΒΟΥ
Τηλ.: 22520 31418
Κιν.: 6945458780

Ladies Club
Ελίνα & Ζωή Σκορδά

ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

Γυναίκεia Αποτρίχωση Μανικιούρ
Ανδρικό Τεχνητά νύχια
Παιδικό Πεντικιούρ Τατουάζ
Extensions Τεχνητό Μαύρισμα

Πλωμάρι Τηλ.: 22520 33667

ΚΑΦΕ
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
"Η Γωνιά του Πλάτανου"

Ζ. Γ. Σκορδά
Τηλ. 693 27 38 076

Στον Πλάτανο
ΠΛΩΜΑΡΙ - ΛΕΣΒΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Καρπούζη
ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

εφημερίδες βιβλία περιοδικά ημερολόγια

Θεοδοσίου 23 & Πετρουπόλεως (Στάση Σιδήρη) Ίλιον
Τηλ. Fax: 210 2619003 - 210 2619696
e-mail: karpouzi@otenet.gr

ΟΥΖΟ
ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗ
ΠΟΤΟΠΟΙΪΑ
“ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ ΕΠΕ”

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1860

Πλωμάρι, 81200
Λέσθος
Νησιά ΒΑ Αιγαίου

Τηλ. 22520 32741
ή 22520 33300
Fax: 22520 32231

